

- Sargantana mora (*Lacerta perspicillata*). D'aquesta espècie no es disposen dades suficients per fer l'avaluació.
- Serp de garriga (*Macroprotodon cucullatus*). D'aquesta espècie tampoc no hi ha dades suficients com per conèixer el seu risc d'extinció.
- Serp blanca (*Elaphe scalaris*). No es disposen de dades suficients per valorar el seu perill d'extinció.

Aus. Relació d'aus amenaçades segons la font citada que podrien tenir com hàbitat la nostra zona o espais propers:

- Virot (*Calonectris diomedea*). Espècie classificada com a de menor risc, quasi amenaçada.
- Baldritja de les Balears, Virot (*Puffinus mauretanicus*). Espècie classificada en perill, i tot i que el risc no és crític si que és elevat.
- Noneta (*Hydrobates pelagicus melitensis*). Espècie classificada com a vulnerable.
- Corb marí (*Phalacrocorax aristotelis desmarestii*). Espècie classificada com a vulnerable.
- Milana (*Milvus milvus*). Està classificada en perill. El perill no és crític però el risc d'extinció és molt alt.
- Moixeta voltонера, miloca (*Neophron percnopterus*). Espècie classificada com a vulnerable.
- Esparver, soter (*Hieraetus pennatus*). Espècie classificada com a de menor risc, quasi amenaçada.
- Àguila peixetera (*Pandion haliaetus*). Espècie classificada com a vulnerable.
- Falcó (*Falco peregrinus*). Espècie classificada com a de risc baix d'extinció, però quasi amenaçada.
- Guatlera. (*Coturnix coturnix*). Les dades insuficients no permeten classificar-la.
- Sebel·lí (*Burhinus oedicnemus*). Espècie classificada com a de baix risc d'extinció, però quasi amenaçada.
- Tiroril·lo menut (*Charadrius dubius*). Espècie classificada com a vulnerable.
- Tórtera (*Streptopelia turtur*). No es disposen de dades suficients per avaluar el perill d'extinció.
- Enganapastors (*Caprimulgus europaeus*). Espècie classificada com a de baix risc d'extinció, però quasi amenaçada.
- Abellerol (*Merops apiaster*). Espècie classificada com a vulnerable.
- Boscarla mostatxada (*Acrocephalus melanopogon*). Espècie classificada com a vulnerable.
- Corb (*Corvus corax*). Espècie classificada com a vulnerable.
- Miula (*Athene noctua*). Espècie classificada com a de menor risc i de preocupació menor. De totes maneres es tracta d'una espècie rara.
- Falzia [pàl·lida] (*Apus pallidus*). Espècie classificada com a de menor risc i de preocupació menor.
- Busqueret (*Sylvia Undata*). Classificada com a de menor risc i de preocupació menor.
- Colom salvatge (*Columba livia*). Classificada com a de risc menor i de preocupació menor.

Mamífers. Relació de mamífers amenaçats segons la font citada que podrien tenir com hàbitat la nostra zona o espais propers:

- Rata-pinyada de ferradura grossa (*Rhinolophus ferrumequinum*). Espècie classificada com a vulnerable.
- Rata-pinyada de ferradura petita (*Rhinolophus hipposideros*). Espècie classificada com a vulnerable.

- Rata-pinyada de cap gros (*Miniopterus schreibersii*). Espècie classificada com a de baix risc d'extinció, però quasi amenaçada.
- Rata-pinyada de peus grans (*Myotis capaccinii*). Espècie classificada com a de baix risc d'extinció, però quasi amenaçada.
- Rata-pinyada d'orelles dentades (*Myotis emarginatus*). Espècie classificada com a vulnerable.
- Rata-pinyada de Natterer (*Myotis nattereri*). No es disposen de dades suficients per valorar el seu perill d'extinció.
- Rata-pinyada petita de vores clares (*Pipistrellus kuhlii*). No es disposen dades suficients per avaluar el seu perill d'extinció.
- Rata-pinyada de coa llarga (*Tadarida teniotis*). No es disposen dades suficients per avaluar el seu perill d'extinció.
- Mart de Menorca (*Martes martes minoricensis*). Espècie classificada com a de baix risc d'extinció, però quasi amenaçada.

A continuació es presenta una relació d'altres espècies de vertebrats que es podrien trobar a la zona i voltants i que no estan incloses al llibre vermell, és a dir que són fauna potencial no classificada pel seu perill d'extinció.

Amfibis: Al municipi de Ferreries es coneixen dues espècies de granotes (*Hyla meridionalis* i *Rana perezii*), la primera de les quals és la més abundant i la segona molt rara.

Rèptils: A part de les espècies citades com a en perill d'extinció podem trobar a la zona les següents espècies: La sargantana italiana (*Podarcis sicula*), la serp d'aigua (*Natrix maura*), el dragonet rosat (*Hemidactylus turcicus*), el dragó (*Tarentola mauritanica*).

Aus. Només es tenen en compte les aus nidificants.

Tudó (*Columba palumbus*)
 Cucui (*Cuculus canorus*)
 Puput (*Upupa epops*)
 Rossinyol (*Luscinia megarhynchos*)
 Mèrlera, Tord negre (*Turdus merula*)
 Rossinyol bord (*Cettia cetti*)
 Busqueret de cap negre o d'abatzer (*Sylvia melanocephala*)
 Busqueret de capell (*Sylvia atricapilla*)
 Menjamosques gris (*Muscicapa striata*)
 Reietó cellablanca (*Regulus ignicapillus*)
 Ferrerico, Primavera (*Parus major*)
 Pinsà (*Fringilla coelebs*)
 Verderol (*Carduelis chloris*)
 Cadenera (*Carduelis Carduelis*)
 Passarell (*Carduelis cannabina*)
 Vitrac (*Saxicola torquata*)
 Butxac (*Cisticola juncidis*)
 Perdiu (*Alectoris rufa*)
 Verola, Piula, Tiula (*Anthus campestris*)
 Falzia (*Apus apus*)
 Terrola (*Calandrella brachydactyla*)
 Xoriguer, xoric (*Falco tinnunculus*)
 Cucullada, Terrola de puput (*Galerida theklae*)
 Oronella (*Hirundo rustica*)

Cap-xerigany (*Lanius senator*)
Sól·lera (*Miliaria calandria*)
Pàssera, tord roquer (*Monticola solitarius*)
Mussol (*Otus scops*)
Teulader, gorrió (*Passer domesticus*)
Òliba (*Tyto alba*)
Gavina (*Larus cachinnans*)
Cabot (*Delichon urbica*)

Mamífers

Eriçó (*Atelerix algirus*)
Rata cellarda (*Elyomis quercinus*)
Ratolí (*Apodemus sylvaticus*, *Mus musculus*, *Mus spretus*),
Musaranya (*Crocidura suaveolens balearica*)
Mostela (*Mustela nivalis*)
Conill (*Oryctolagus cuniculus*)
Rates (*Rattus rattus*, *Ratus norvegicus*)

1.2.2.3 Espais Naturals Protegits i punts d'interès natural

(Mapa 7: Espais Naturals Protegits).

Espais naturals protegits

Per la LEN i decret d'alzinars

El terme municipal de Ferreries es veu afectat per tres Àrees Naturals d'Especial Interès (ANEI).

- A la franja nord del terme s'hi troba l'ANEI número de 3 dels Alocs a Fornells, amb 643 Ha al municipi. Aquest ANEI es troba al nord de l'illa i comprèn els termes municipals de Ferreries i Es Mercadal. La superfície total de l'ANEI Me3 és de 2.028 ha. Aquesta zona és molt valuosa tant pel seu valor paisatgístic com pel seu valor ecològic (s'hi poden trobar un elevat nombre d'endemismes vegetals i animals).
- Al sud d'aquest ANEI però encara a la meitat septentrional del municipi hi ha l'ANEI número 17 de Santa Àgueda-s'Enclusa que ocupa 1.647 hectàrees del terme municipal.

Zona situada al nord del municipi de Ferreries, des de la Serra des Brau a la part septentrional fins al Puig de Sa Torre i el Puig de Montenegro al sud. És la regió més muntanyenca de l'illa i ocupa una superfície aproximada de 2.800 ha.

- A la meitat sud del terme municipal trobam l'ANEI 13 de Binigaus a Cala Mitjana amb 1196 hectàrees. Comprèn, apart de la zona litoral, els barrancs de Trebalúger, Son Fideu i 'Algendar. Aquesta zona és molt valuosa per l'elevat nombre d'endemismes vegetals i animals que es troben en els barrancs, així com per ser un dels refugis d'aus més importants de Menorca.

A l'actualitat, una bona part d'aquestes àrees té qualificacions de major protecció que l'ANEI, per exemple Alzinars Protegits en virtut del decret 130/2001, de 23 de novembre. Precisament segons aquest decret al municipi de Ferreries hi ha 973 Ha d'Alzinars Protegits que se consideren ANEI d'Alt Nivell de Protecció (AANP).

Per la Directiva europea d'Habitats 92/43/CEE

Aquesta directiva europea defineix la Xarxa Natura 2000, que està integrada per dos tipus d'espais: els Llocs d'Interès Comunitari (LIC) i les Zones d'Especial Protecció per les Aus (ZEPA).

En el municipi de Ferreries es troben els dos tipus d'espais, que coincideixen amb els ANEI 13 de Binigaus a Cala Mitjana i el 3 dels Alocs a Fornells.

Així mateix, tot l'àmbit marítim de les costes nord i sud de Fornells està considerat com a Lloc d'Interès Comunitari, tal i com es comprova al mapa adjunt.

Espais naturals protegits pel PTI

El Pla Territorial Insular partint dels espais definits fins ara estableix àrees de Sòl Rústic d'Especial Protecció. En aquests espais queden integrades les ANEI i AANP provinents de la resta de legislació.

El PTI concretament estableix dues noves categories de protecció: per una banda, delimita noves Àrees d'Alt Nivell de Protecció a part de l'Alzinar, i per altra defineix una nova categoria, les ANIT (Àrees Naturals d'Interès Territorial). Sumant totes les Àrees d'Alt Nivell de Protecció (Alzinars i els definits pel PTI) s'obté una superfície de 1.631 Ha. Pel que fa les ANIT, al terme de Ferreries ocupen una superfície de 1.389 Ha.

Punts d'interès científic

Les dades per elaborar aquest apartat s'han extret del *Document Tècnic de Conservació núm. 17 d'Inventari de Punts d'Interès Científic de les Balears. Menorca 1993*, document elaborat per la Conselleria d'Agricultura i Pesca del Govern Balear. A Ferreries hi ha 34 punts d'interès científic que estan localitzats al mapa adjunt i que es relacionen a continuació:

Coordenades X	Coordenades Y	NOM	TIPUS
587100	4426500	Ermita de Ferreries	Botànic
587200	4426500	Ermita de Ferreries	Botànic
584700	4429600	Torrent d'Algendar	Botànic
584600	4429500	Bassa de Binisuesets	Zoològic
583000	4426500	Font de s'alberg Vell	Zoològic
584300	4434200	Torrent dels Alocs	Botànic i Zoològic
584700	4434000	Torrent dels Alocs	Zoològic
584800	4434000	Torrent dels Alocs	Zoològic
586200	4425000	Cova d'en Curt	Zoològic
585700	4427800	Enclusa (1)	Botànic
585800	4427800	Enclusa (2)	Botànic
584000	4434100	Els Alocs (1)	Botànic
584000	4434200	Els Alocs (2)	Botànic
584100	4434100	Els Alocs (3)	Botànic
584100	4434200	Els Alocs (4)	Botànic
584200	4434100	Els Alocs (5)	Botànic
584200	4434200	Els Alocs (6)	Botànic
584400	4429200	Bassa del Camí dels Alocs	Zoològic
582000	4421200	Cala Santa Galdana (1)	Botànic
582100	4421200	Cala Santa Galdana (2)	Botànic
582500	4425500	Pas d'en Revull (1)	Botànic
582600	4425500	Pas d'en Revull (2)	Botànic
582600	4424300	Molí de Baix	Zoològic
586200	4424800	Son Mercè	Zoològic
584800	4421900	Trebalúger	Zoològic
584400	4430700	Alzina de l'Alqueria Blanca	Botànic
584500	4421000	Gola de Cala Trebalúger (2)	Zoològic
584600	4420900	Gola de Cala Trebalúger (3)	Zoològic
584700	4420900	Gola de Cala Trebalúger (4)	Zoològic

584800	4420900	Gola de Cala Trebalúger (5)	Zoològic
584800	4421100	Gola de Cala Trebalúger (6)	Zoològic
584800	4421200	Gola de Cala Trebalúger (7)	Zoològic
584800	4421300	Gola de Cala Trebalúger (8)	Zoològic
584900	4421000	Gola de Cala Trebalúger (9)	Zoològic

TAULA IV. Punts d'Interès Científic

Font: Inventari de Punts d'Interès Científic de les Balears. Menorca 1993.

1.3 SUBSISTEMA: PAISATGE I OCUPACIÓ DEL SÒL

1.3.1 Paisatge

(Vegeu mapa 9 d'Unitats paisatgístiques)

En el Pla Territorial Insular de Menorca es feia una delimitació d'unitats paisatgístiques pel conjunt de l'illa. El terme municipal de Ferreries es troba a cinc d'aquestes unitats, que són la número de 18 de barrancs i plataformes del migjorn occidental, la número 16 de turons i marines de Font Rodona i Roca des Frare, la número 14 del passadís de les conques des Mercadal, Ferreries i Santa Bàrbara, la 8 de tramuntana muntanyosa sobre materials paleozoics, i la 9 de tramuntana muntanyosa sobre triàssic. Tot seguit els enumeram algunes de les característiques d'aquestes unitats, segons els documents de memòria del PTI, i fent especial èmfasi a les característiques del municipi de Ferreries.

Unitat Paisatgística número 8 de tramuntana muntanyosa sobre materials paleozoics.

Aquesta unitat inclou alguns enclaus de la meitat nord del municipi de Ferreries.

Geoformes i hidrografia. Conjunt de turons amb forts pendents, on dominen les formes arrodonides pròpies del modelat sobre roca paleozoica. El front costaner, inclòs tot dins aquesta unitat, està dominat pels penya-segats. Els torrents segueixen rumb nord, adaptant-se a l'estructura geològica.

Coberta vegetal. Als enclaus d'interior muntanyós predominen els matollars silicícoles, de diversa densitat, segons l'antiguitat del procés d'abandonament dels conreus. En el front costaner apareix vegetació pròpia de litoral com el *limonium ssp.*

Usos del sòl. Abandonament significatiu de l'ús agropecuari. A les zones de menors pendents i en el fons de les valls més obertes, se manté un mosaic de terres conrades i pastures.

Assentaments. Se redueixen a llocs, que se localitzen preferentment a àrees culminants planes.

Xarxa viària. Reduïda a alguns camins rurals que donen accés als llocs.

Unitat Paisatgística número 9 de tramuntana muntanyosa sobre el triàssic.

Geoformes i hidrografia. Conjunt d'alts turons d'arenisques, de caràcter massiu, amb cims aplanades en molts casos per sobre dels 250 metres, i pronunciats talusos que cauen sobre amplis valls de torrents. Les valls són relativament amples i obertes. Aquí dins s'inclouen s'Eclusa o el Castell de Santa Àgueda. El conjunt d'aquests petits massissos constitueix la capçalera de cursos importants com Algendar i Trebalúger.

La coberta vegetal és forestal, amb notables masses de pinar i mixtes de pinar i alzinar, juntament amb matollars majoritàriament silicícoles.

Usos del sòl. Contrast entre el sòl muntanyós forestal i els fons plans o suaument ondulats de les valls, ocupats per conreus i pastures.

Assentaments. Se redueixen, com passava a la unitat anterior, a les cases dels grans llocs, que tendeixen a ocupar les peus dels vessants.

Xarxa viària. Hi ha un accés pel Camí de Tramuntana o dels Alocs, asfaltat fins a les immediacions de Binidalfa i que vertebrava l'accés a nombrosos llocs d'aquesta zona.

Unitat Paisatgística número 14 del passadís de les conques des Mercadal, Ferreries i Santa Bàrbara.

Geoformes i hidrologia. Conjunt de tres petites conques topogràfiques i visuals de les quals dues estan en terme de Ferreries, al menys en part, són les de Ferreries i Santa Bàrbara. La petita conca de Ferreries té un caràcter allargat i límits muntanyosos molt marcats. El seu fons és relativament pla i en bona part entapissat per materials quaternaris. L'altra conca es troba entre el peu de l'Enclusa i Coll Roig, presenta uns clars límits. El fons és pla i cobert de dipòsits quaternaris.

Les conques estan capturades i drenades per la capçalera dels torrents que se dirigeixen cap al sud i que corren pels barrancs del Migjorn.

Coberta vegetal. Hi ha un marcat contrast entre els fons ocupats per terres agrícoles i pastures i els vessants que les voregen, que presenten caràcter forestal. Apareix pinar amb alzinar sobre els turons, en el tancament meridional de la cubeta de Ferreries, pel nord dominen les formacions de carritx. En el tancament sud de la conca de Santa Bàrbara, apareixen pinars i alzinars amb carritx, mentre que al nord, apareixen ullastrars i alzinars.

Usos del sòl. A les planes dominen clarament els conreus i les pastures, i a la conca de Ferreries hi ha el nucli de població i el polígon industrial.

Assentaments. Com ja es mencionava a l'anterior paràgraf, aquí apareix el nucli de població de Ferreries. El seu notable desenvolupament genera una espècie de passadís urbà industrial a petita escala. També es dona una proliferació de construccions, casetes agrícoles moltes d'elles sobre els vessants de l'accidentat tancament oriental de la conca de Ferreries.

Xarxa viària. Organitzada entorn a la carretera Me-1 de Maó a Ciutadella, que actua com element articulador des del punt de vista funcional i morfològic d'aquest conjunt. D'ella surten les carreteres i camins rurals que van cap a la costa nord i la sud.

Unitat Paisatgística número 16 de turons i marines de Font Rodona, Roca des Frare i Puig Mal.

Aquesta unitat afecta molt poc al municipi de Ferreries, només les zones frontereres amb el municipi de Migjorn. És una unitat de caràcter muntanyós tot i que al terme de Ferreries aquesta no és una característica massa present, per l'escassa superfície que abasta aquesta unitat en el mencionat terme. S'alternen les zones de vegetació natural (marina), amb les zones de conreu i pastura i no hi ha assentaments importants, només alguns llocs.

Unitat Paisatgística número 18 de barrancs i plataformes del migjorn occidental.

És la unitat paisatgística que ocupa més espai en el terme de Ferreries, abastant tota la meitat sud.

Geoformes i hidrografia. Hi ha un contrast entre la taula calcària suaument basculada cap a la costa meridional i els profunds barrancs per on circulen els torrents. Els interfluvis plans entre els barrancs deuen la seva fisiografia a l'existència de potents espessors de bioconstruccions i calcarenites de l'antic sistema escullós. Els torrents presenten un clar rumb nord-sud, i un curs sinuós encaixat en els barrancs de talusos que arriben a ser gairebé verticals i que en els seus fons contenen dipòsits quaternaris.

La sortida dels barrancs dóna lloc a cales relativament profundes i de contorns arrodonits, amb formació de platges i petits sistemes dunars com a Santa Galdana. Com a contrapunt els interfluvis rocosos cauen sobre el mar en penya-segats massius i alts.

Coberta vegetal. La vegetació natural domina en un front litoral d'aproximadament 2 Km cap a l'interior. La diversitat botànica és important, dominant els ullastrars i els alzinars a les proximitats dels barrancs. En canvi, als interfluvis dominen els cultius, molts d'ells en procés d'abandonament.

Usos del sòl. Els usos agrícoles de regadiu o les pastures es concentren més al nord de la unitat, mentre que cap al sud, on els sòls són més pobres i pedregosos s'estan produint processos d'abandonament.

Assentaments. L'únic assentament urbà de la zona és el nucli turístic de Santa Galdana, a la sortida del barranc d'Algendar. Fora de la costa només es troben llocs.

Xarxa viària. Només hi ha la carretera que uneix Ferreries amb Cala Santa Galdana.

1.3.2 Usos del sòl

(Vegeu a l'annex cartogràfic el *Mapa 8: Usos del sòl*).

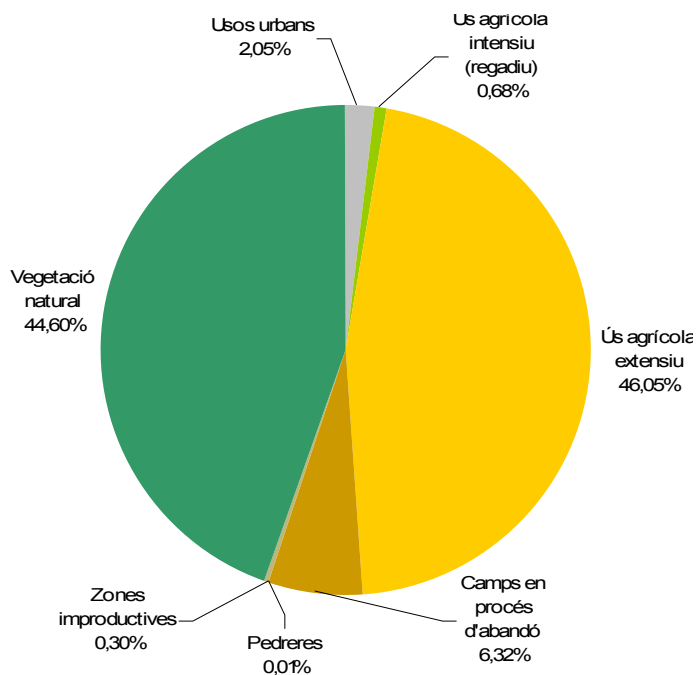
Les dades d'usos pel municipi de Ferreries s'han obtingut a partir de la cartografia elaborada pel Pla Territorial Insular de Menorca. En aquesta cartografia que seria complementària de la de vegetació es tenen en compte les següents categories o classes:

- Usos urbans. En aquesta categoria es tenen en compte els següents usos: el nucli urbà de Ferreries, el polígon industrial i la resta de zones urbanitzades (Cala Galdana), segones residències i nuclis rurals.
- Ús agrícola intensiu (regadiu).
- Ús agrícola extensiu (camps de conreu, pastures...)
- Camps en procés d'abandó.
- Pedreres
- Zones improductives
- Vegetació natural.

Tot seguit es mostra una relació de les categories enunciades amb la superfície corresponent a cada una d'elles i els percentatges que representen al terme municipal de Ferreries.

	Superfície (m ²)
Usos urbans	1349349
Ús agrícola intensiu (regadiu)	445310
Ús agrícola extensiu	30361901
Camps en procés d'abandó	4167036
Pedreres	5536
Zones improductives	198775
Vegetació natural	29402467

TAULA V. Usos del sòl al municipi de Ferreries
Font: Elaboració pròpia a partir de cartografia de SILME.

Gràfic 4. Usos del sòl al terme municipal de Ferreries
Font. Elaboració pròpia.

Fent una anàlisi dels resultats exposats, podem arribar a les següents conclusions:

- Els espais ocupats per vegetació natural tenen una gran importància al terme municipal, gairebé la meitat del municipi està ocupat per aquests usos. Ja ho comentàvem a altres apartats d'aquesta memòria informativa, quan apuntàvem que es tracta d'un municipi amb una elevada quantitat d'espais d'un alt valor ecològic.
- L'altra meitat del territori està ocupada per usos agrícoles extensius, fins i tot alguns d'ells en procés d'abandó (6,32% del territori municipal) que es veuen envaïts per la vegetació natural.
- Els usos urbans ocupen menys extensió que a altres municipi de l'illa, es tracta segurament del municipi menorquí que millor conserva el seu paisatge rural. Només hi ha tres nuclis urbans clarament definits a tot el terme i conjuntament només representen un 2% del territori.

1.4 SUBSISTEMA: ACTIVITATS ECONÒMIQUES I POBLACIÓ

1.4.1 Demografia

Per a realitzar aquest capítol hem fet servir dos tipus de dades: per un costat empram les dades desglossades per municipis provinents del padró d'habitants de l'IBAE, el nivell de desglossament en aquest sentit no permet aprofundir més, i per altre utilitzam dades desglossades per entitats de població del padró segons l'INE. En el primer dels casos tendrem dades desglossades per edats, sexes i demés del municipi de Ferreries, en canvi en el segon dels casos només tenim el volum total de població dels nuclis del municipi, però no podem estudiar la seva estructura. Amb la finalitat d'acotar el màxim aquesta variable farem servir les dues fonts esmentades. A més utilitzarem les dades que creguem oportunes del document de memòria de l'Agenda Local 21 i d'altres memòries disponibles al respecte.

Evolució de la població

La població del municipi de Ferreries a dia 1 de gener de 2004 era de 4.338 habitants, segons dades de l'IBAE.

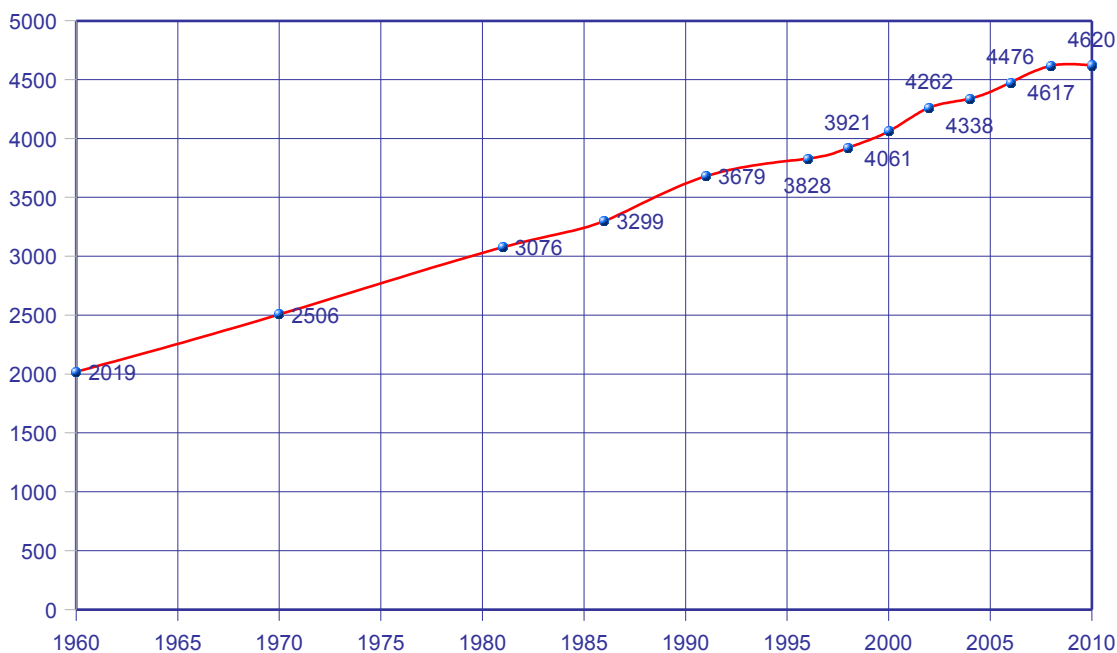
A la següent taula i gràfic es representa l'evolució de la població del municipi de Ferreries des de l'any 1960 i fins a l'actualitat. L'evolució de la població al municipi de Ferreries ha seguit una tendència paral·lela que a la resta de l'illa o de les Balears. S'ha anat produint un increment lent de la població des de 1960 que ha contribuït a duplicar-la.

Any	Padró IBAE
1960	2.019
1970	2.506
1981	3.076
1986	3.299
1991	3.679
1996	3.828
1998	3.921
1999	3.981
2000	4.061
2001	4.134
2002	4.262
2003	4.290
2004	4.338
2006	4.476
2008	4.617
2010	4.620

TAULA VI. Evolució de la població del municipi de Ferreries (1960-2010)

Font: dades de l'IBAE.

Les taxes de creixement anual de la població són molt estables al llarg del 44 anys estudiats, al voltant d'un 1% o 2%. El període de menor creixement seria el corresponent als anys 2008-2010 (0,03%), mentre que el de major creixement correspon als anys 2001-2002, amb un 3,1%. Fixeu-vos sinó amb el gràfic 5.

Gràfic 5: Evolució de la població al municipi de Ferreries (1960-2010).

Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IBESTAT.

Pel que fa a la població per nuclis s'han utilitzat dades que només es remeten fins a l'any 2000, es tracta per tant d'un període relativament curt. Les dades per elaborar aquest punt provenen del Nomenclàtor de l'Institut Nacional d'Estadística.

	2002			2004			2006			2008			2010		
	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones	Total	Homes	Dones
Ferreries	4131	2167	1964	4218	2179	2039	4340	2228	2112	4482	2295	2187	4467	2275	2192
Cala Galdana	131	75	56	120	64	56	136	81	55	135	77	58	153	72	81

TAULA VII. Evolució de la població dels nuclis del municipi de Ferreries (2002-2010)

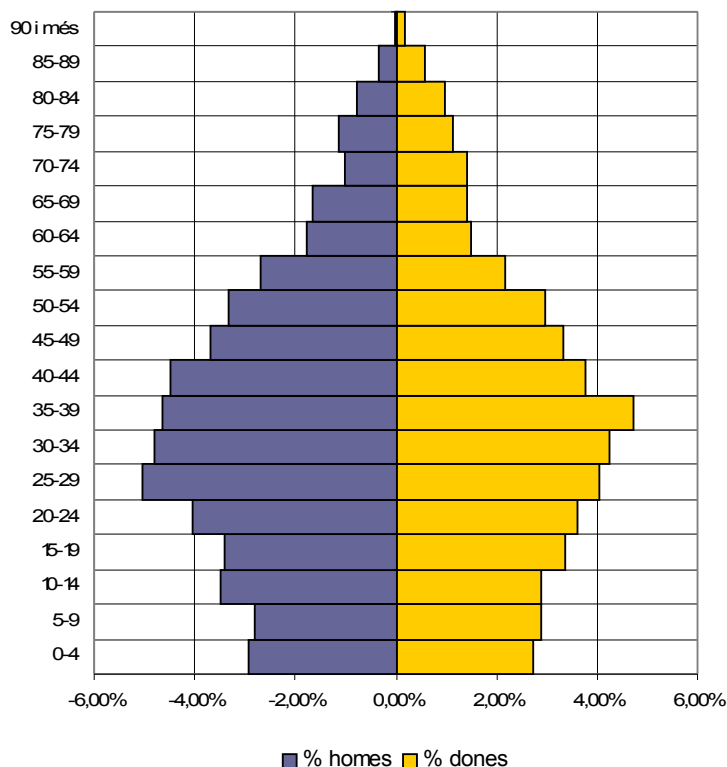
Font: Nomenclàtor de l'INE.

Com es pot comprovar els habitants del municipi estan distribuïts entre 2 únics nuclis segons el nomenclàtor de l'INE. El nucli més poblat i pràcticament l'únic residencial és el de Ferreries, que compta amb el 97% de la població. El nucli turístic de Cala Galdana compta només amb 153 habitants al 2010, el que demostra que no és un nucli pròpiament residencial, sinó un nucli de segones residències i turístic.

Estructura de la població

Comentàvem a l'inici del capítol de població que l'estructura per edats només podrà ser objecte d'estudi per a tot el municipi perquè les dades desagregades per nuclis o entitats de població no tenen cap tipus de desglossament per estructures. Per altra banda l'escàs volum de població de Cala Galdana, faria irrepresentativa una estructura per edats d'aquest nucli i a més l'estructura del nucli de Ferreries s'identifica completament amb la del municipi.

A continuació us presentam la piràmide per sexes i edats de la població del municipi per a l'any 2004.

Gràfic 6. Piràmide de població del municipi de Ferreries (2004).
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IBAE.

S'observa la típica forma de les poblacions amb un baix índex de natalitat, amb una base de la piràmide estreta, i un cos central més ampli. Es comprova com els grups de 0 a 19 anys tant als homes com a les dones, són molt reduïts, i que en els dos darrers grups sembla haver-se produït un estancament.

El grups d'edat més nombrosos són: els de 25-29, el de 30 a 34, i el de 35 a 39, conseqüència del baby-boom dels anys 60 i 70 i de la immigració actual, els immigrants que arriben es corresponen a aquests grups d'edat, precisament. Es pot intuir també que aquesta immigració és més elevada en els homes que a les dones i per això els grups de 25 a 34 presenten uns percentatges de població masculina superiors als de femenina. En els tres grups mencionats, tant per homes com per dones s'assoleixen percentatges superiors al 4%, fins i tot el grup d'homes de 40 a 44 anys presenta més d'un 4%, cosa que s'explicaria també per causes migratòries.

Des dels grups de població adulta jove s'observa una progressiva disminució d'efectius cap al cim de la piràmide, essent més accentuada en els homes que en les dones, com a conseqüència d'uns valors de mortalitat específica superiors en ells a totes les edats.

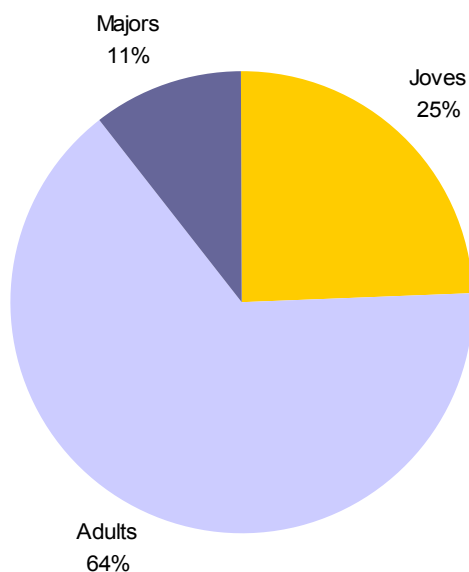
A la taula següent es compara la població Ferreries, Menorca i Balears, per grans grups d'edat. S'han definit tres grans grups d'edat: joves de 0 a 19 anys, adults de 20 a 64 anys i majors de més de 64 anys. En molts casos el grup de joves s'estableix en

edats compreses entre 0 i 15 anys, però les pautes demogràfiques han anat canviant a les darreres dècades de tal forma que la inserció en el món laboral cada vegada es produeix més tard, i aquest fet ens condueix a establir uns grups d'edat mes d'acord a la realitat social. A més la distribució per grups quinquennals d'edat que s'obté de les fonts mencionades, afavoreix més la distribució de 0 a 19 anys.

Es pot apreciar una diferència rellevant pel que fa als percentatges de població jove i vella. La constant arribada d'immigrants durant els darrers 40 anys ha contribuït a rejuvenir la població de Ferreries, de manera que el grup de joves és gairebé 4 punts superior actualment al de Balears, mentre que el de majors és quatre punts inferior. El fet que els grups en edat de reproduir siguin tan grans afavoreix una major natalitat

GRUPS D'EDAT	Efectius Ferreries	% Ferreries	Efectius Balears	% Balears	Efectius Menorca	% Menorca
Joves	1.052	24,52%	195.050	20,59%	17.220	21,24%
Adults	2.782	64,85%	618.928	65,33%	52.793	65,12%
Majors	456	10,63%	133.383	14,08%	11.054	13,64%

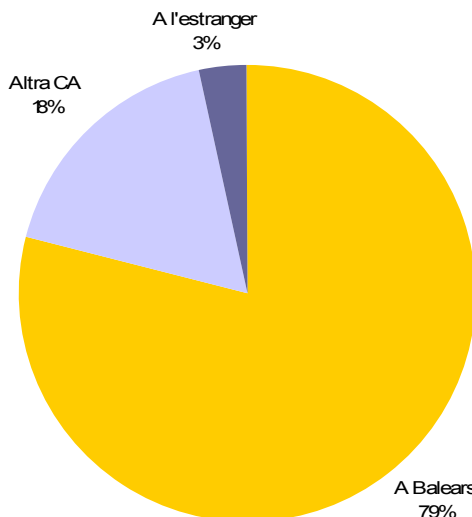
TAULA VIII: Població per grans grups d'edat. 2003.
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IBAE

Gràfic 7. Població per grans grups d'edat. Ferreries, 2003.
Font: Elaboració pròpia, a partir de dades de l'IBAE.

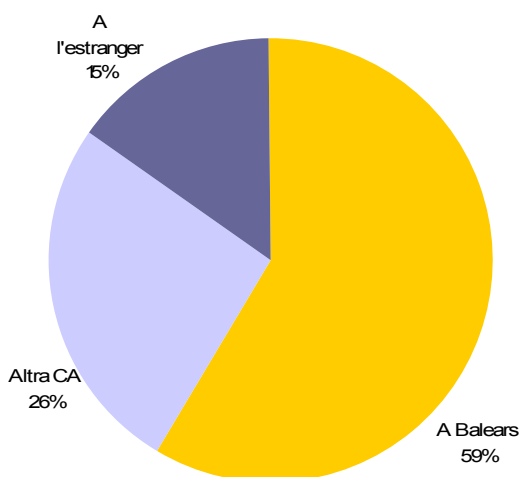
Origen de la població

Als següents diagrames circulars s'estableixen les proporcions de població nascuda a Balears, a una altra Comunitat Autònoma de l'Estat Espanyol, i a l'estranger, en data a 1 de gener de 2003, per a les Balears, Menorca i Ferreries. El que no es reflecteix en aquesta gràfica, perquè no hi ha dades disponibles a l'IBAE és la població nascuda a l'illa de Menorca, en els casos de Menorca i Ferreries.

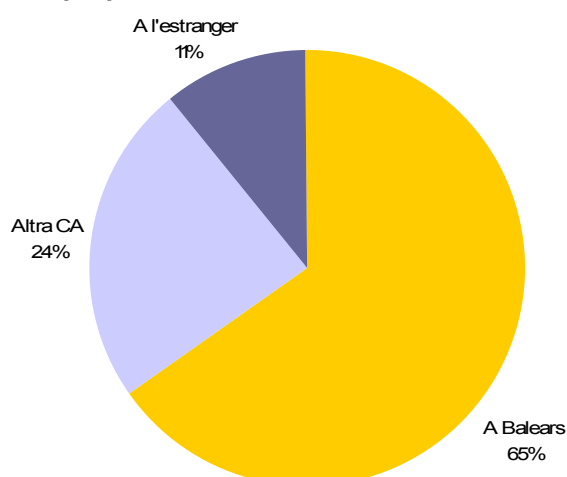

Gràfic 8. Origen de la població del municipi Ferreries (2003)

Font: Elaboració pròpia

Gràfic 9. Origen de la població a Balears (2003). Font: Elaboració pròpia

Gràfic 10. Origen de la població a Menorca (2003). Font: Elaboració pròpia

Si comparam Ferreries amb la resta de Menorca o les Illes Balears, es comprova com la distribució del municipi presenta uns percentatges de població nascuda a Balears molt superior. Per contra, la proporció de població nascuda a una altra Comunitat Autònoma o a l'estranger, a Ferreries, és molt inferior. Segurament és el municipi de Menorca amb major percentatge de població de Balears, aquest fet es pot explicar per l'escàs desenvolupament que han tengut les urbanitzacions.

A la taula 4 es representen desglossats aquests percentatges segons la Comunitat Autònoma d'origen en el cas de nascuts a altres indrets de l'estat espanyol i segons l'estat en el cas d'estrangers.

	Total	Homes	Dones
Per CA de naixement			
Andalusia	335	174	161
Aragó	9	4	5
Astúries	3	1	2
Balears	3.389	1.755	1.634
Canàries	2	2	-
Cantàbria	2	2	-
Castella-Lleó	55	37	18
Castella-la Manxa	43	23	20
Catalunya	150	82	68
Comunitat Valenciana	42	25	17
Extremadura	12	5	7
Galícia	39	22	17
Madrid	33	21	12
Múrcia	20	11	9
Navarra	-	-	-
País Basc	14	9	5
Rioja	-	-	-
Ceuta	1	1	-
Melilla	-	-	-
Per país de nacionalitat			
Espanya	4.180	2.188	1.992
França	4	3	1
Itàlia	3	2	1
Països Baixos	3	-	3
Regne Unit	14	8	6
Alemanya	5	3	2
Marroc	4	2	2
Resta	77	29	48

**TAULA IX: Població del municipi de Ferreries,
segons CA o país d'origen.**
Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'IBAE

Per Comunitats Autònomes els andalusos són els que tenen un nombre d'efectius superior, superant en molt a la resta de comunitats, excepte Catalunya. En el cas d'estrangers els efectius tenen una importància molt reduïda i per tant es fa difícil fer generalitzacions.

Migracions

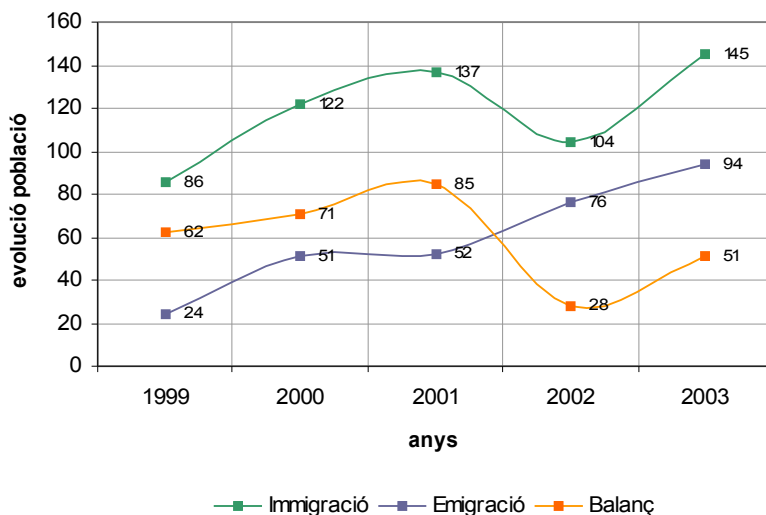
Apartat molt lligat a l'anterior on el que ens interessa és caracteritzar l'evolució del nombre d'immigrants i emigrants dels darrers anys. El que volem conèixer és el balanç migratori per al municipi de Ferreries en els darrers anys.

Pel que fa a la composició per edats dels immigrants convé fer menció al fet que els grups quinquennals que proporcionen més immigrants són els que van de 20 a 34 anys i sobretot el de 25 a 29.

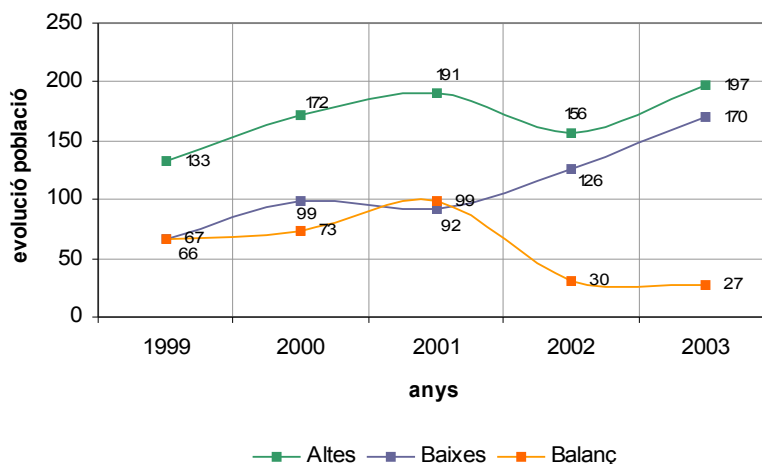
Aquesta composició dels estocs migratoris afavoreix el rejuveniment de la població i per tant es disminueix la pressió assistència dirigida a la tercera edat.

El balanç migratori ha estat positiu durant els darrers 5 anys, tant pel que fa al balanç immigrants-emigrants, com pel que fa al balanç d'altres i baixes en el qual es tenen en compte els moviments interns de l'illa de Menorca i les migracions.

A les següents gràfiques es mostra l'evolució del nombre d'immigrants i emigrants i també de totes les altes i baixes des de 1999 pel municipi Ferreries. En els dos casos es pot comprovar com el balanç s'ha anat incrementant progressivament des de 1999 i fins al 2001, i aleshores s'ha produït un descens.

Gràfic 11. Evolució del nombre d'immigrants i emigrants (1999-2003).
Font: Elaboració pròpia amb dades de l'IBAE

Gràfic 12. Evolució del nombre d'altes i baixes (1999-2003).
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'IBAE

Projeccions de població

Les dades per a la confecció d'aquest apartat s'han extret d'un estudi elaborat per l'OBSAM (2004) sobre la població de Menorca que du per títol: *Estudi sobre la població de Menorca. Anàlisi demogràfic de finals del segle XX*.

En aquest apartat s'ha volgut estimar la població que viurà en el municipi de Ferreries en els propers anys.

La finalitat de les projeccions demogràfiques és la de constituir-se en una eina que redueixi el grau d'incertesa sobre el futur, triant del ventall de situacions possibles aquella o aquelles que semblen més previsible, en funció de l'evolució passada dels components demogràfics i de les hipòtesis que es formulen sobre la seva evolució futura. En el cas actual, les projeccions de població realitzades sobre dades demogràfiques serviran per justificar el tipus de planejament a desenvolupar, de

manera que el planejament s'adapti el màxim possible a les previsions de futur establertes a la dita projecció.

Les projeccions demogràfiques presenten un marge d'incertesa que depèn de factors diversos: el seu abast temporal, l'àmbit territorial, els grups d'edat considerats i la situació, menys o més clara, en relació als cicles demogràfics de llarga durada. La incertesa de les projeccions creix en funció de l'allargament del seu abast temporal.

Pel cas que ens pertoca s'han fet servir les tres projeccions elaborades en el document abans mencionat, amb hipòtesis diferents per tal d'acotar el màxim possible la població futura. Les projeccions en qüestió assoleixen l'horitzó temporal de 2020. L'horitzó temporal escollit, per tant, és lleugerament superior als 15 anys, en general es considera que amb un horitzó superior als 15 anys la fiabilitat es redueix, ja que no solament els naixements són projectats sinó que també ho han estat les mares. D'altra banda, les projeccions són més fiables com major nombre d'efectius té la població d'origen. En el cas de Ferreries la població està al límit, perquè la projecció sigui mínimament significativa per poder realitzar una projecció pel mètode clàssic dels components.

Les tres projeccions s'han realitzat mitjançant el mateix mètode, que consisteix en projectar els diferents fenòmens que afecten al creixement d'una població (mortalitat, fecunditat i migracions) per a integrar-los posteriorment en el sistema de la projecció. L'avantatge d'aquest mètode, a diferència dels basats en l'extrapolació de les taxes de creixement, és que permet especificar el comportament futur de cadascun dels fenòmens demogràfics i considerar la interrelació que es produeix entre ells i els canvis en les estructures poblacionals.

La població de partida de les tres projeccions va ser la població de dret del 2003. Tot seguit es fa una relació de les hipòtesis plantejades per cada un dels components:

Projecció de la fecunditat. Als darrers anys la fecunditat ha sofert un lleuger increment a Menorca. Aquesta ha estat una tendència general a nivell estatal. Aquest augment de les taxes de fecunditat ha permès establir la següent previsió de futur:

Es parteix de la taxa global de fecunditat calculada per a Menorca entre 1994-2000, que dona 1,297 fills per dona. A partir d'aquest valor s'aplica el creixement proporcional calculat per a l'Estat Espanyol, segons l'INE. Per determinar les taxes de fecunditat per grups d'edat s'han tingut en compte els valors obtinguts entre 1994-2001 a l'illa de Menorca. Es calcula la mitjana per cada grup d'edat durant aquests cinc anys. Els valors estipulats són:

Grup d'edat	Taxa de Fecunditat
15-19	2,36
20-24	11,26
25-29	36,87
30-34	34,88
35-39	12,44
40-44	2,06
45-49	0,13

TAULA X: Taxa de fecunditat per grups d'edat.

Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'OBSAM (2004)

La projecció de la fecunditat a l'escenari determinat per Menorca serà la següent. Les dades representen la mitjana de fills per dona (ISF= índex sintètic de fecunditat):

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
1,310	1,326	1,346	1,355	1,361	1,367	1,374	1,380	1,386
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
1,392	1,398	1,406	1,412	1,418	1,425	1,431	1,438	1,444

TAULA XI: Índex sintètic de fecunditat.**Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'OBSAM (2004)**

Projecció de la mortalitat. Dels diferents components del creixement de la població, la mortalitat és el que menys incidència té sobre els resultats obtinguts. Una variació de les probabilitats de mort suposa una reduïda variació de les probabilitats de pas. L'evolució de la mortalitat sempre és lenta. La mortalitat a Espanya ha seguit una evolució descendent des dels anys 60 fins a l'actualitat. Tot i que durant els anys 70 ja s'havien assolit valors bastant baixos. Durant els darrers anys s'ha donat un lleuger augment de l'esperança de vida, tant a dones com a homes. Per tant, podríem aplicar la lleugera millora que ha estipulat l'Institut Nacional de Estadística (INE) per al total estatal. L'INE ha calculat uns coeficients de millora de la mortalitat per edats i sexe, com a quocient entre les diferents taxes dels anys 1995- 96. Les hipòtesis que s'han formulat és la del manteniment de les tendències més recents. A més llarg termini, fins a 2020, s'ha suposat que la mortalitat seguiria millorant, encara que amb un ritme suau.

Per realitzar la projecció de població s'han tingut en compte els valors d'esperança de vida per sexe calculats per l'INE. Els escenaris que s'han formulat són:

Es parteix de l'esperança de vida calculada per Menorca entre 1994-2000, que és de 76,33 anys per als homes i de 81,84 per a les dones. A partir d'aquest valor s'aplica el creixement proporcional calculat per Espanya. És a dir, se suposa que l'esperança de vida creixerà en la mateixa proporció que a la resta de l'Estat, tot i que el valor de partida serà diferent.

A partir d'aquestes dades els valors calculats de l'evolució de l'esperança de vida en néixer segons el sexe seran els següents:

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
76,52	76,71	76,90	77,09	77,26	77,44	77,61	77,80	77,97
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
78,08	78,20	78,30	78,42	78,53	78,63	78,75	78,85	78,94

TAULA XI: Esperança de vida (homes).**Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'OBSAM (2004)**

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
82,08	82,31	82,54	82,77	82,99	83,22	83,44	83,65	83,86
2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
83,96	84,06	84,16	84,26	84,35	84,45	84,55	84,65	84,74

TAULA XI: Esperança de vida (dones).**Font: Elaboració pròpia a partir de les dades de l'OBSAM (2004)**

Projecció de les migracions. Les dades utilitzades són les oficials de l'Institut Balear d'Estadística (IBAE). Les dades considerades són totes les que fan referència a algun canvi en el lloc de residència. Per tant, es comptabilitzen els canvis de residència dintre de la comunitat autònoma de les Illes Balears, canvis respecte d'altres comunitats autònomes i estrangers que arriben.

El fet de no poder-se calcular riscos d'immigració (independentment de la nacionalitat) i els grans canvis registrats els darrers 3 anys amb una important arribada d'immigrants a Menorca no permet establir hipòtesis de projecció consistents. Per tant, s'hauria de parlar d'escenaris, en el sentit de determinar quin seria el creixement i

l'estructura per edats de la població a partir de diferents hipòtesis. Per això, s'ha determinat el volum d'entrades en funció de tres alternatives:

Hipòtesi 1. S'ha calculat la mitjana dels moviments migratoris que hi ha hagut entre 1990- 2000. Aquesta hipòtesi té en compte un període de temps amb cert estancament econòmic, el que es va donar a l'illa a principis dels anys 90. A partir d'aquest càlcul s'ha fet la distribució per sexe i edat aplicant aquesta mitjana calculada. Tendència baixa.

Hipòtesi 2. Es manté la tendència de creixement que es va experimentar entre els anys, entre 1997- 2001. Tendència mitjana de creixement.

Hipòtesi 3. Es manté la tendència de creixement que se va experimentar entre els anys 2000-02. Tendència a l'alça o fort creixement.

Les hipòtesis o escenaris proposats ho són de manera arbitrària. En el primer s'estableix una tendència baixa, el segon és l'escenari mitjà i el darrer és un escenari de fort creixement o a l'alça.

La distribució per edats i sexe dels migrants s'ha establert a partir de la mitjana establerta entre 1993- 2001, segons dades de l'IBAE per a l'illa de Menorca. Els resultats obtinguts són:

Grups d'edat	Homes (%)	Dones (%)
0-4	3,21	4,27
5-9	3,19	4,50
10-14	2,49	3,18
15-19	5,17	5,18
20-24	20,67	22,37
25-29	20,32	20,87
30-34	13,98	10,13
35-39	9,32	6,73
40-44	5,27	6,13
45-49	4,64	4,59
50-54	3,95	4,37
55-59	2,68	3,33
60-64	2,09	1,87
65 i més	3,03	2,48

TAULA XII: Distribució per grups de sexe i edat dels migrants de Menorca. Font: OBSAM (2004)

Resultats. Els resultats de les projeccions per al municipi de Ferreries es relacionen a continuació, especificant el volum total de població que s'assolirà a cada un dels següents quatre estadis: 2005, 2010, 2015 i 2020 i també l'estructura per grans grups d'edat.

Grups edat	Hipòtesi 1				Hipòtesi 2				Hipòtesi 3			
	2005	2010	2015	2020	2005	2010	2015	2020	2005	2010	2015	2020
0-15	790	780	780	760	810	850	910	970	820	870	960	1.040
16-64	3.140	3.300	3.360	3.380	3.250	3.600	3.840	4.080	3.290	3.710	4.040	4.330
65 i més	447	479	576	699	451	492	603	746	452	497	613	764
TOTAL	4.377	4.559	4.716	4.839	4.511	4.942	5.373	5.796	4.562	5.077	5.613	6.134

TAULA XIII: Resultats de les projeccions de població. Ferreries. Font: OBSAM (2004)

El volum absolut de població projectat per a l'any 2020 oscil·laria entre els 4.839 habitants, pel cas de la projecció amb menor creixement previst i els 6.134, en el cas de la projecció amb un creixement previst més elevat.

Quant més creixement preveu la projecció major és també la proporció de població jove prevista. Així a la hipòtesi 3 i per a l'any 2020 es preveu una població jove, de menys de 16 anys, de 1.040 habitants, xifra molt superior a la població vella prevista a la mateixa projecció i la mateixa data.

1.4.2 Habitatge

Les dades per elaborar aquest capítol s'han extret de la pàgina web de l'INE, concretament de les dades del cens de 2001 i també de la pàgina web de l'IBAE.

El número total d'habitatges segons el cens de 2001 era pel municipi de Ferreries de 1.732. En el mateix cens es fa una classificació d'aquests habitatges:

Tipus d'habitatge	Núm.
Habitatges familiars principals convencionals	1279
Habitatges familiars secundaris	240
Habitatges familiars buits	212

TAULA XIV: Tipus d'habitatges
Font: Cens 2001

Aquestes xifres demostren que Sant Ferreries no és un municipi de segones residències, prova d'això és que només compte amb una urbanització a la costa. Quasi un 74% dels habitatges del municipi de Ferreries es consideren habitatges principals, un 14% són habitatges secundaris i un 12% són habitatges buits. Cal remarcar, sobretot, el percentatge d'habitatges buits que és gairebé igual que el de secundaris.

Però, tal vegada més interessant que avaluar el parc total d'habitatges és analitzar la seva evolució, i per aquest motiu podem consultar la següent taula:

Abans de 1900	1900-1920	1921-1940	1941-1950	1951-1960	1960-1970	1971-1980	1981-1990	1991-2001
294	42	15	79	63	307	497	238	196

TAULA XV: Evolució dels habitatges al municipi de Ferreries
Font: Cens 2001

En base a les dades anteriors es pot comprovar com el vertader creixement urbanístic del municipi s'ha produït a les 4 darreres dècades, des de 1960 fins a l'actualitat, i sobretot del 1960 al 1980. En aquestes quatre darreres dècades s'han construït 1.238 habitatges, quan fins aleshores en prou feines n'hi havia 500. Destacar la dècada dels 70 quan a Ferreries, es varen construir prop de 500 habitatges, gairebé una tercera part dels actuals.

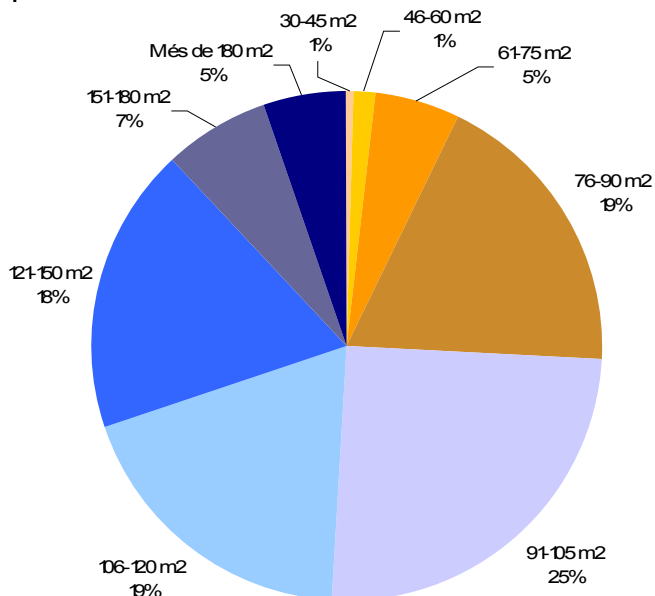
A continuació i amb l'objecte d'aprofundir més en l'evolució dels habitatges en els darrers anys es fa una relació de les llicències d'obra concedides des de 1994, segons les fitxes municipals disponibles a la web de l'IBAE. De totes formes convé aclarir que aquestes dades no només inclouen les llicències per a nova obra, sinó també les de reforma.

1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002
17	24	33	30	32	43	45	43	34

TAULA XVI: Evolució de llicències d'obra (1994-2002). Font: IBAE

Els anys que van entre 1999 i 2001 són els que varen tenir un nombre major de llicències concedides, un poc per sobre de la resta d'anys de la dècada dels 90. Aquest període coincideix amb un dels més desenvolupistes, des del punt de vista urbanístic, en el conjunt de les Illes Balears.

Un altre aspecte força interessant a comentar del parc d'habitatges del municipi de Ferreries és la superfície útil d'aquests, sobretot en el cas d'habitatges principals. Com es pot observar a la gràfica adjunta la majoria dels habitatges principals del municipi es mouen amb unes superfícies que oscil·len entre 76 i 150 m². Es podria precisar més i dir que la mitjana de superfície dels habitatges principals de Ferreries se situaria entorn als 109 m².

Gràfic 13. Superfície útil dels habitatges principals.
Font: Elaboració pròpia a partir de dades de l'INE

1.4.3 Activitats econòmiques

Per analitzar la base econòmica local s'utilitzaran les següents fonts: la memòria de l'Agenda Local 21 de Ferreries, de l'Anuari Econòmic de la Caixa del 2004 i l'IBAE.

En primer lloc ens centrarem en els grans índexs pel municipi de Ferreries. A l'Anuari econòmic de la Caixa del 2004 es detallen aquests índexs que relacionam a continuació.

TAULA XVII: Dades econòmiques. Font: Anuari econòmic de « La Caixa » 2004

	Ferrerries	BALEARS
% Atur sobre població tal 2003	1,1	2,2
% Atur sobre població tal 1998	0,6	2,2
Nivell Econòmic	7	8
Renda disponible (nivell de variació 97-02)	7	8
Activitats industrial	141	24.262
Energia i aigua	3	309
Extracció i transf min, energ i deriv, ind química	0	598
Indústria tranf metalls, mec. precisió	6	1.799
Indústria manufacturera	45	3.746
Construcció	87	17.810
Variació activitat industrial (%)	28,2	40,5
Activitat comercial, engròs	9	3.641
Materies primers agràries, aliments, begudes i tabac	6	1.515
Textils, confecc, calçat i art couro	1	217
Productes farmac. Perfum i manteniment de la llar	0	326
Comerç a l'engròs d'art consum durador	1	566
Comerç engròs interindustrial	0	110
Altres comerç engròs interindustrial	1	594
Altres comerç engròs no especificat	0	313
Variació activitats comercials engròs (%)	50	6,8
Activitats comercials detall	112	21.118
Total Alimentació	49	5.993
Comerç tradicional	44	5.381
supermercats	5	612
Total no alimentació	56	13.673
Vestido i calçat	18	3.799
Llar	10	3.631
Reste no alimentació	28	6.243
Comerç mixt i altres	7	1.452
Altres comerç mixt	7	745
Variació activitats comercials detall (%)	14,3	8,7
Activitats restauració i bars	30	9.592
Variació Activitats restauració i bars (%)	-9,1	8,9
Índex industrial	9	1.581
Índex comercial	7	2.234
Índex comercial engròs	4	2.032
Índex comercial detall	8	2.351
Índex restauració i bars	7	2.820
Índex turístic 2002	32	14.920
Índex turístic 1997	27	15.962
Índex activitat econòmica 2002	7	2.333
Índex activitat econòmica 1997	7	2.228

La taxa d'atur s'ha incrementat molt lleugerament des de 1998 fins al 2003, situant-se ara amb un 1,1 % sobre la població total, tot i això la xifra queda bastant per sota de la que es té pel conjunt de les Illes Balears, 2,2 %. Cal comentar que aquesta taxa es calcula sobre la població total i això significa que l'estructura per sexe i edats de la població pot distorsionar els valors, seria més adequat calcular la taxa sobre la població activa.

El nivell econòmic ve expressat per la renda familiar disponible. El nivell econòmic del municipi de Ferreries és de 7, un poc per sota del de la Comunitat Autònoma. Aquestes xifres suposen una renda familiar per habitant que oscil·la entre 12.300 i 13.000 € a les Balears i entre 11.500 i 12.300 € al municipi de Ferreries.

A més aquesta renda des de 1997 s'ha incrementat entre un 37% i un 43%, un poc menys que a les Balears que en el mateix període va incrementar aquesta renda entre un 43% i un 48%. Els valors 7 i 8 que apareixen respectivament a la taula representen aquests intervals de creixement.

Pel que fa a les activitats econòmiques presents al municipi cal destacar la importància que tenen totes aquelles vinculades al món de la construcció. De les 141 activitats considerades industrials, 87 es relacionen directa o indirectament amb la construcció. A pesar d'això cal mencionar el pes important que té la indústria manufacturera en el municipi, amb 45 activitats. Amb aquestes dades, sembla doncs, que la construcció, la indústria manufacturera, i relativament el turisme constituïrien la base econòmica local, i fins.

Les activitats comercials i les de restauració, mostren valors elevats però no tant com als altres municipis turístics de Menorca. Ferreries és un dels municipis de Menorca amb menor pes de l'activitat turística, juntament amb es Castell.

A la part final de la taula estan detallats tota una sèrie d'índexs que reflecteixen la importància del municipi de Ferreries per cada activitat dins el conjunt de l'estat espanyol. Els valors representen la proporció de l'activitat de Ferreries sobre una base estatal de 100.000, i aquí si que queda prou clara la rellevància que té l'activitat turística en el municipi, és el valor més alt per a tots els indicadors mostrats, assolint un valor de 32. En els darrers 5 anys aquest indicador ha experimentat un lleuger increment, cosa que demostra que l'activitat turística en el municipi no està estancada, sinó en constant creixement.

Segons aquestes dades, el municipi de Ferreries és el segon per la cua per la seva activitat econòmica (7) del conjunt de l'illa de Menorca, només supera a es Migjorn Gran.

Sectors econòmics

Sector primari. Sector poc desenvolupat al municipi, aquest factor reflecteix el perfil econòmic del context balear on aquest sector es troba en recessió força generalitzada i té una importància econòmica molt secundària.

Sector secundari. Com s'ha vist anteriorment a Ferreries l'activitat industrial té un pes relativament important.

L'estructura de la indústria de Ferreries es caracteritza per una concentració a les branques dels transformats alimentaris, el calçat, el moble, la bijuteria i les seves empreses auxiliars. La situació actual és la d'un sistema productiu caracteritzat per una estructura tradicional que ha d'evolucionar cap a un major grau de diversificació.

L'activitat industrial, es concentra sobretot al polígon industrial del municipi i al nucli urbà. Les zones industrials de Ferreries les trobem doncs a:

- Polígon Industrial de Ferreries (POIFE).
- Nucli urbà: petits tallers.
- Disseminat: considerant com a disseminat l'Hort de Sant Patrici, etc.

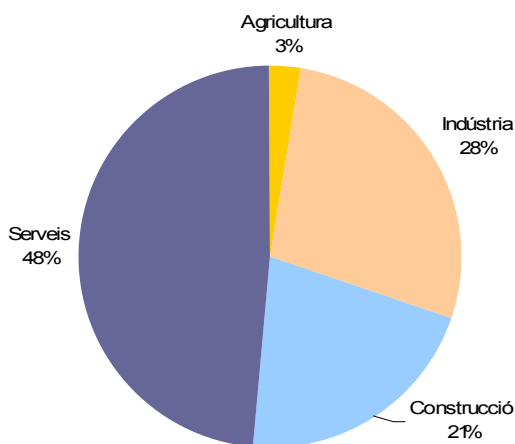
En el sector secundari, tot i que ja s'ha esmentat més amunt, s'ha de fer referència a la construcció que ha esdevingut un dels sectors claus de l'economia, no sols a Ferreries, sinó a totes les Illes Balears.

Sector terciari. El municipi de Ferreries disposa d'una única urbanització turística, Cala Galdana, situada a la cala que porta el mateix nom, a la costa sud del municipi. És en aquesta zona on es localitza la principal oferta d'allotjament turístic del municipi (al nucli urbà només hi ha una fonda).

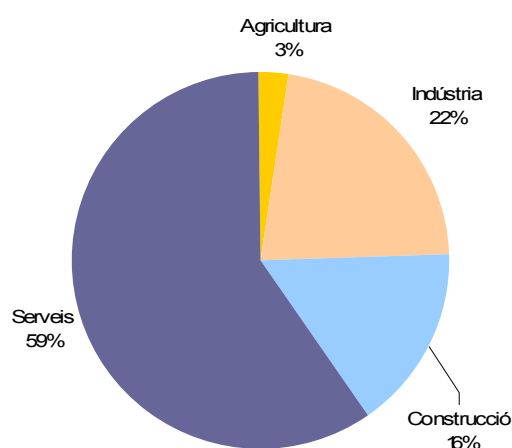
En total, se suposa que hi ha unes 1800 places turístiques al municipi. Igual que a la resta de l'illa, hi ha un cert nombre de places extrahoteleres no regulades, que no es poden comptabilitzar, però que s'estimen en un percentatge que pot arribar fins al 50% de la oferta total als mesos d'estiu, unes 1.700 places.

Una altra manera d'apropar-nos a la distribució per sectors econòmics a Ferreries és a través de la distribució per sectors de la població activa. Les dades per a la confecció d'aquest punt s'han extret també de les fitxes municipals de l'IBAE. Amb aquesta informació i a manera de síntesi es conclourà aquest apartat de sectors econòmics.

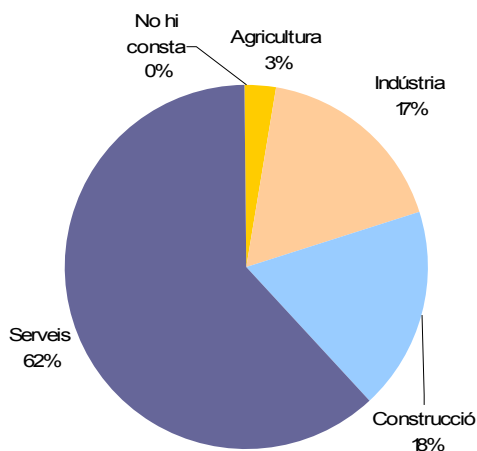
Per tal de millorar la comprensió d'aquesta variable s'introduiran 4 gràfiques, dues de Ferreries, una pel mes de juliol (temporada alta) i una altra pel mes de desembre (temporada baixa). Aquestes gràfiques es compararan amb dues de semblants per a l'illa de Menorca.

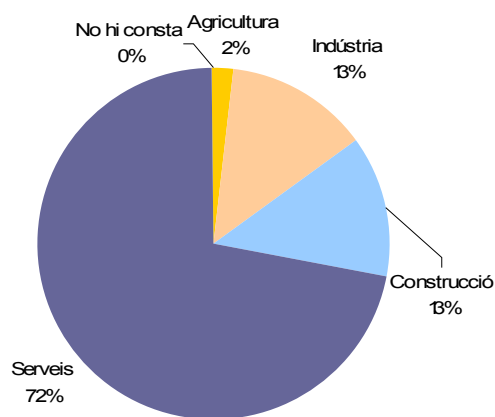
Gràfic 14. Afiliats a la seguretat social, segons sector econòmic. Ferreries. desembre de 2002. Font: IBAE

Gràfic 15. Afiliats a la seguretat social, segons sector econòmic. Ferreries. juliol de 2002. Font: IBAE

Gràfic 16. Afiliats a la seguretat social, segons sector econòmic. Menorca. desembre de 2002. Font: IBAE

Gràfic 17. Afiliats a la seguretat social, segons sector econòmic. Menorca. juliol de 2002. Font: IBAE

Els gràfics anteriors susciten tres aspectes a comentar. En primer lloc, cal remarcar el fet que el municipi de Ferreries presenta uns percentatges de treballadors al sector

serveis molt inferiors als que es tenen a Menorca. Això és així, tant a la temporada alta com a la baixa. Sorpren força la situació que es dona a Ferreries a temporada baixa, en què el sector serveis és inferior al 50%. Tot i això, i l'escàs pes que té el turisme a l'economia municipal, es pot comprovar com aquest sector és en diferència encara el que té major percentatge de població assalariada.

Per altra banda i en contraposició al pes reduït del sector terciari, s'ha de destacar la importància del sector construcció i sobretot de la indústria que està molt més desenvolupat a Ferreries que a la resta de l'illa. Precisament el sobredimensionament del sector secundari és el que contribueix disminuir els valors relatius del de serveis. Aquí hi ha un aspecte important a remarcar, i és que, tot i que el nombre d'activitats industrials era menor que les destinades a construcció, la població activa industrial és bastant superior, el que demostra que les activitats industrial són generadores de més ocupació que no la construcció.

Finalment, s'ha de comentar dels gràfics la diferència que hi ha entre els mesos de temporada alta i baixa. Mentre els sectors, agricultura, indústria i construcció, mantenen valors absoluts d'afiliats d'una manera més estable durant tot l'any, en canvi el sector serveis presenta una distribució més irregular, amb un màxim a l'estiu, temporada alta turística, i mínim a l'hivern. Aquest fet provoca les diferències en els valors relatius dels gràfics a dalt exposats.

1.5 SUBSISTEMA: EQUIPAMENTS, INFRAESTRUCTURES I VECTORS AMBIENTALS

En aquest apartat de la memòria es procedirà a realitzar una relació dels equipaments dotacionals de què disposa el municipi de Ferreries i es detallaran també les infraestructures principals que donen servei al terme.

1.5.1 Equipaments

1.5.1.1 Escolar

El municipi de Ferreries disposa d'un centre educatiu de primària i infantil. Es tracta del Col·legi Públic Castell de Santa Àgueda, situat a l'avinguda de Son Morera, que en el curs 2001-2002 tenia 242 alumnes matriculats, 68 d'infantil i 174 de primària.

També hi ha a Ferreries un centre d'ensenyament Secundari, es tracta de l'IES Biel Marto, situat a l'avinguda de Son Morera, que tenia al curs 2001-2002 278 alumnes.

A més, cal afegir, el Col·legi Concertat de Sant Francesc d'Assís que ofereix Educació Infantil, Primària i Secundària (de 0 a 16 anys), amb 373 alumnes matriculats el curs 2001-2002.

Hi ha també 1 Escoleta infantil (de 0 a 3 anys): Sa Roqueta, amb 54 alumnes matriculats el curs 2001-2002.

1.5.1.2 Esportiu

Segons les dades exposades a la Memòria del PTI a Ferreries hi ha 12 instal·lacions esportives, de les quals 5 tenen un ús estacional i 7 un ús anual.

El municipi té una ràtio d'equipaments esportius d'ús anual per població de dret que es pot considerar mitjana si es compara amb la resta de l'illa. Només Ciutadella i es Castell tenen ràtios inferiors o pitjors. En canvi als mesos d'estiu la ràtio per població total, de dret més estacional, és la segona més elevada de Menorca, superada només per Maó.

Segons el cens d'equipaments esportius, els equipaments de propietat municipal són els que es relacionen a continuació:

Equipament
CP FERRERIES (CASTELL DE SANTA AGUEDA)
POLISPORTIU MUNICIPAL DE FERRERIES
PAVELLÓ ESPORTIU
I.E.S. DE FERRERIES
CLUB D'ESCACS DE FERRERIES

TAULA XVIII: Equipaments esportius de propietat municipal. Ferreries. Font: Cens d'equipaments esportius 2001.

1.5.1.3 Sociosanitari

Actualment, la població de Ferreries rep assistència sanitària a través d'un consultori local existent en aquest municipi, una unitat bàsica rural, amb servei de visites diversos dies a la setmana.

Però Ferreries pertany a la zona bàsica de salut anomenada central, juntament amb es Migjorn, es Mercadal i Alaior. Precisament és en aquesta darrera població on hi ha el Centre de Salut, al qual s'han de desplaçar els habitants de Ferreries.

Ferrerries a més disposa d'una residència de majors, una de les cinc que hi ha a l'illa.

1.5.1.4 Cultural

Si es relaciona Ferreries amb la resta de municipis de l'illa, es pot assegurar que es tracta d'un terme municipal poc dotat en aquest aspecte. A pesar d'això, s'ha de tenir en compte que també és un municipi poc poblat i amb escàs pes del turisme, i que per tant no té les mateixes necessitats que la resta.

	Nombre de museus	Nombre de sales d'exposicions	Nombre de teatres/auditoris
Maó	3	6	4
Sant Lluís	1	1	2
Es Castell	2	1	1
Alaior	1	3	0
Es Mercadal	3	2	0
Es Migjorn Gran	0	1	1
Ferrerries	1	1	0
Ciutadella	3	6	4

TAULA XIX: Equipaments culturals per municipis.
Font: Agenda Local 21 de Sant Lluís.

1.5.1.5 Zones Verdes

Segons la Memòria descriptiva de l'Agenda Local 21 al nucli urbà de Ferreries s'hi troben les següents places públiques :

- Plaça de l'Església
- Plaça Jaume II
- Plaça d'Espanya
- Plaça Francesc d'Albranca
- Plaça de la Constitució
- Plaça Menorca
- Plaça Príncep Joan Carles
- Glorieta dels Màrtirs

Les dues darreres places no disposen d'espai públic, ja que són rotondes i per tant, no se'n fa un ús públic.

Com s'observa al llistat anterior, les places es troben repartides per totes les zones del nucli urbà, i és al casc antic a on hi ha més densitat de places del municipi. La Plaça de l'Església i la Plaça Jaume II, estan dintre una zona de carrers de trànsit restringit, per on hi poden circular els veïns i comerciants de la zona. La majoria de les places disposen d'un mobiliari urbà en condicions.

A l'altre costat del Torrent de Son Granot s'hi troba una àmplia zona de pinar, considerada per l'Ajuntament com a Parc Urbà. Una altra zona verda urbana del municipi, que es troba a la Urbanització de Cala Galdana és el pinar de darrera la platja de Cala Galdana.

1.5.2 Infraestructures i vectors ambientals

1.5.2.1 Aigua

Aigua potable

Subministrament

El municipi de Ferreries actualment s'abasteix en la seva totalitat d'aigua subterrània extreta de diversos pous situats al propi municipi. L'abastament a Ferreries està organitzat d'acord als 2 nuclis de població existents (Ferreries i Cala Galdana) amb xarxes independents. Cada unitat disposa dels següents elements principals:

- Pous d'abastament.
- Dipòsits d'acumulació i potabilització de l'aigua.
- Xarxa d'abastament als usuaris.

En el municipi de Ferreries hi ha un elevat nombre de pous, la majoria dels quals s'exploten per activitats agrícola-ramaderes i la seva gestió és privada. Per contra, la gestió dels pous per abastament domèstic i industrial corre a càrrec de l'Ajuntament de Ferreries en el nucli urbà i al Polígon Industrial (POIFE), mentre que a Cala Galdana la gestió és privada.

Els pous que subministren aigua a Ferreries són els tres següents:

- Pous Biniatrum 1 i 2. Situats al peu de la carretera de Migjorn Gran, a un Km al sud del poble.
- Pou de Calafí Nou, situat en la finca del mateix nom, 1 Km al sud del poble.

Actualment, la Cala Santa Galdana s'abasteix de dos pous privats que venen l'aigua a SOREA, qui la subministra en tota la urbanització.

Consums

Segons s'exposa a la Memòria de l'Agenda Local 21, durant l'any 2001 es van consumir un total de 443.000 m³ d'aigua provinents de les captacions de pous citades anteriorment. De totes formes, i segons el mateix document, el consum ha de ser molt superior perquè hi ha molts de pous particulars dels quals no es disposa dades.

Pel que fa als percentatges de consum per sectors, l'agricultura és la que més aigua consumeix, tot i que no hi ha dades disponibles, se suposa que prop del 60% de l'aigua consumida al municipi es destina a aquest ús. El consum domèstic dels residents assoleix un percentatge d'un 12% igual que el consum dels turistes. El 16% restant del consum d'aigua va destinat a l'ús industrial.

El consum d'aigua en els dos nuclis principals del municipi de Ferreries és molt variable al llarg de l'any, degut principalment als marcats caires poblacionals dels dos nuclis: Ferreries força estable durant tot l'any, i Cala Galdana amb un fort gradient poblacional estacional. A Ferreries, nucli, el consum en els mesos d'estiu és de 128.790 m³ mentre que a l'hivern és de 114.210 m³, per altra banda a Cala Galdana el consum és de 99.000 m³ a l'estiu i només d'11.000 m³ a l'hivern.

Aigües residuals

Segons s'informa a l'Agenda Local 21 les infraestructures de sanejament del municipi són gestionades bàsicament per dues administracions:

- Ajuntament de Ferreries: Gestiona la xarxa de clavegueram del municipi,

- Institut Balear de Sanejament (IBASAN): Gestiona les estacions de bombejament associades a la xarxa i l'EDAR del municipi. l'EDAR de Serpentina que, tot i estar ubicada en el municipi de Ciutadella, tracta les aigües residuals del nucli de Cala Galdana també és gestionada per l'IBASAN.

En base a l'exposat anteriorment la xarxa de clavegueram de Ferreries presenta dues unitats:

- Ferreries: Es tracta de la unitat de major dimensionat, tant a nivell de superfície d'abast com a nivell de volum d'aigua recollida. Es tracta d'una xarxa unitària que recull les aigües residuals provinents del nucli urbà de Ferreries i del Polígon Industrial.
La seva longitud total és de prop 6.400 metres. Està construïda amb canonades de fibrocement, el diàmetre de les quals oscil·la entre 30 i 70 cm.
- Cala Santa Galdana: La urbanització de Cala Santa Galdana, situada al sud del municipi, a la marge esquerre del torrent de l'Algendar disposa de xarxa de clavegueram individualitzada, tot i que està connectada a la xarxa de Serpentina (terme municipal de Ciutadella) mitjançant un col·lector d'impulsió que creua el pont que uneix les dues zones. Les aigües residuals són tractades en l'EDAR de Serpentina (Ciutadella).

El cabdal anual màxim tractat a l'EDAR de Ferreries és de 290.000 m³ amb una capacitat de tractament de 800 m³ per dia. A Cala Galdana el volum màxim abocat és de 140.000 m³ a l'any, la meitat que al nucli de Ferreries.

1.5.2.2 Energia

Existeixen al municipi de Ferreries dues línies de distribució d'AT (alta tensió), amb una tensió de 132 KV. El recorregut que realitzen aquestes dues línies d'alta tensió és des de la subestació de transformació de Ciutadella (situada al Camí Vell, a l'est del nucli urbà de Ciutadella) fins a la subestació de transformació de Sa Dragonera, a Maó. És a dir, ambdues línies d'alta tensió creuen el terme municipal de Ferreries, una amb una longitud aproximada de 8 km i l'altre d'uns 7 km l'altre dins el terme municipal.

El número de clients total de la companyia subministradora per a l'any 2001 va ser de 1.963, 1 d'ells en MT i la resta en BT la potència contractada va ser de 12.142 kw. Per a caracteritzar el consum d'energia elèctrica es mostra la següent taula, que permet observar l'evolució del consum en els propers anys i a l'hora diferenciar entre consum domèstic i la resta.

Tipus	1996	1997	1998	1999	2000	2001
Domèstic	6.239	4.926	5.499	5.810	6.370	6.316
Resta BT	4.213	5.733	5.944	6.374	6.648	7.302
AT	705	847	949	1.266	1.340	1.349
Total	11.157	11.506	12.392	13.449	14.358	14.968

TAULA XX: Consum elèctric (MWh).

Font: Agenda Local 21 de Ferreries.

L'evolució del consum energètic en els darrers anys ha estat molt superior al creixement de la població, cosa que suposa que cada vegada hi ha un consum per càpita més elevat.

Pel que fa al consum d'energia procedent de combustibles líquids s'han fet servir també les dades de l'Agenda Local. S'ha fet servir una estimació per al municipi de

Ferrerries a partir de les dades facilitades per l'Agència d'Energia de Menorca, del consum total de l'illa. Els resultats es mostren a la següent taula:

Tipus	1997	1998	1999	2000
Benzina amb plom	879,82	812,9	769,7	675,04
Benzina sense plom	594,23	727,89	829,3	861,12
Gas-oil "A"	725,76	840,42	935,72	1031,1
Gas-oil "B"	191,91	200,85	221,97	262,38
Gas-oil "C"	297,26	346,93	378,9	401,34
Total	2688,98	2928,99	3135,59	3230,98

TAULA XXI: Consum amb tep combustibles líquids a Ferreries .

Font: Agenda Local 21 de Ferreries.

1.5.2.3 Residus

Les dades extretes per fer aquest apartat són del document informatiu de l'Agenda Local de Ferreries.

A continuació es mostra la producció total de residus al municipi durant els anys 2000 i 2001 així com la ràtio de residu per habitant i dia.

La població ha estat estimada per l'OBSAM a partir de la població de fet de Menorca, la producció de residus de Menorca i el percentatge de producció de residus corresponent al municipi. Per a l'hivern s'estima una població de fet d'aproximadament 4.000 persones i per a l'estiu s'ha estimat una població de fet d'aproximadament 7.900 persones.

	2000	2001
Paper i cartró	161.960	186.577
Vidre	76.313	100.064
Envasos lleugers	163.964	188.578
Matèria orgànica	210.040	401.000
Rebuig	614.281	878.220
TOTAL	1.226.558	1.754.439

TAULA XXII: Producció de residus a Ferreries (Kg) .

Font: Agenda Local 21 de Ferreries.

	2000	2001
Estiu	1,57	1,65
Hivern	1,63	1,75
Mitjana anual	1,6	1,7

TAULA XXIII: Ràtio de residus per habitant i dia (Kg/hab/dia) .

Font: Agenda Local 21 de Ferreries.

La ràtio de producció de residus per habitant i dia de Ferreries és inferior durant els mesos d'estiu. Per altra banda, és important comentar que la mateixa ràtio és superior a la de Menorca que era de 1,49 Kg per persona i dia a l'any 2001.

1.5.2.4 Xarxa viària i transports

(Vegeu a l'annex cartogràfic el Mapa 10: Infraestructures)

La xarxa viària de Menorca s'estructura en dos grups de carreteres, la xarxa viària principal i la xarxa viària secundària.

La xarxa viària principal al municipi de Ferreries està integrada únicament per la següent carretera.

- La Me-1 de Maó a Ciutadella, que travessa el terme municipal d'est a oest.

Segons dades de la fase de memòria del Pla Director Sectorial de Carreteres de Menorca, les carreteres enunciades presenten la següent intensitat mitjana diària de trànsit a l'any 2003. Hi ha dos punts d'aforament que permetran conèixer la intensitat mitjana diària de trànsit d'aquesta via, tots dos fora del terme municipal. El primer punt de control és el PM-60, situat al tram de carretera Ciutadella-Ferrerries, concretament al punt quilomètric 42 de la Me-1 (terme municipal de Ciutadella); en aquest punt la imd era de 9.888 vehicles al 2002, i de 9.858 vehicles al 2003. L'altre punt de control que s'utilitzarà és el PM-22, situat al punt quilomètric 23 a l'altura des Mercadal. Les xifres d'imd per aquest punt eren de 9.370 vehicles al 2002 i 9.400 al 2003,

Les carreteres de la xarxa secundària són les següents:

- La Me-20 de Ferreries a Cala Galdana.
- La Me-22 de Ferreries a es Migjorn Gran.

Pel que fa a les dades de imd d'aquestes vies:

- A la carretera Me-22, en el punt Km 0,5, per tant molt a prop del nucli de Ferreries, l'imd era al 2003 de 2.379 vehicles i al 2002 de 2.980.
- La Me-20 de Ferreries al Migjorn, a l'altura del Km 0,8, és a dir, a l'altura del nucli de Ferreries, presentava una imd de 1.391 vehicles al 2002 i de 1.581 al 2003.

Aparcaments

El municipi no disposa de pàrkings municipals ni privats així com tampoc disposa de zones d'aparcament regulades, ja que no hi ha un dèficit de places d'estacionament. De totes maneres, el nucli urbà és la zona que pot presentar més problemes per estacionar degut a que és a on es concentra l'activitat administrativa i comercial del municipi.

Parc de vehicles

A l'any 2001 i segons dades de l'IBAE al municipi de Ferreries hi havia 2.690 vehicles, dels quals 2.092 eren turismes, 146 motos, 445 camions, 4 autobusos i 3 tractors. Si es considera que al 2001 hi havia 4.134 habitants empadronats al municipi s'arriba a la conclusió que hi ha una mitjana d'0,65 vehicles a motor per cada habitant empadronat. Aquí no es considera la població flotant, que viu o fa les seves vacances al municipi però que no està empadronada. La ràtio resultant és baixa, segurament perquè no està distorsionada per la presència de vehicles de lloguer com a altres municipis de l'illa.

1.6 SUBSISTEMA: PATRIMONI

(Vegeu a l'annex cartogràfic el Mapa 11:Patrimoni)

Relació de Béns d'Interès Cultural del municipi de Ferreries:

- S'alberg vell. Codi: (R.I.) 51 000344700000
- Algendaret. Codi: (R.I.) 51 000344800000
- Algendar Nou. Codi: (R.I.) 51 000344900000
- Algendar Vell. Codi: (R.I.) 51 000345000000
- Tanca de sa Talaia. Codi: (R.I.) 51 0003451 00000
- Tanca de sa Campana. Codi: (R.I.) 51 000345200000
- Tanca des Pins. Codi: (R.I.) 51 000345300000
- Pleta de sa Cova. Codi: (R.I.) 51 000345400000
- La Beltrana (núm 1). Codi: (R.I.) 51 000345500000
- Tanca de sa Partio de Sant Joan. Codi: (R.I.) 51 000345700000
- Es Puig. Codi: (R.I.) 51 000345800000
- Darrera ses Cases. Codi: (R.I.) 51 000345900000
- Binicalssitx. Codi: (R.I.) 51 000346000000
- Es Milocar. Codi: (R.I.) 51 000346100000
- Binimassó. Codi: (R.I.) 51 000346200000
- Binissaid. Codi: (R.I.) 51 000346300000
- Tanca de sa Talaia. Codi: (R.I.) 51 000346400000
- Es Barranc. Codi: (R.I.) 51 000346500000
- Ses Païsses. Codi: (R.I.) 51 000346600000
- Es Pla Erm. Codi: (R.I.) 51 000346700000
- Es Castell. Codi: (R.I.) 51 000346800000
- Es Siti des Cristians. Codi: (R.I.) 51 000346900000
- Marina de Son Bruc. Codi: (R.I.) 51 000347000000
- Sa Serra. Codi: (R.I.) 51 000347100000
- Sa Cala. Codi: (R.I.) 51 000347200000
- Santa Ponça. Codi: (R.I.) 51 000347300000
- S'Omrívol. Codi: (R.I.) 51 000347400000
- Santa Teresa. Codi: (R.I.) 51 000347500000
- Puig des Trispol. Codi: (R.I.) 51 000347600000
- Tanca des Pi. Codi: (R.I.) 51 000347700000
- Sant Joan. Codi: (R.I.) 51 000347800000
- Puig des Bec. Codi: (R.I.) 51 000347900000
- Sa Marina Gran. Codi (R.I.) 51 000348000000

- Sa Tanca Gran. Codi (R.I.) 51 000348100000
- Son Bell-Iloquet Vell. Codi (R.I.) 51 000348200000
- Son Gornés. Codi (R.I.) 51 000348300000
- Son Gronasset. Codi (R.I.) 51 000348400000
- Costa des Nesplers. Codi (R.I.) 51 000348500000
- Sa Terra Noveta. Codi (R.I.) 51 000348600000
- Es Claperà des Pont. Codi (R.I.) 51 000348800000
- Es Corral de sa Punta. Codi (R.I.) 51 000348900000
- S'Hortal de ses Carxofes. Codi (R.I.) 51 000349000000
- Ses Cases. Codi (R.I.) 51 000349100000
- Es Pas Vermell. Codi (R.I.) 51 000349200000
- Ses Pletes de sa Talaia. Codi (R.I.) 51 000349300000
- Ses Pletes. Codi (R.I.) 51 000349400000
- Sa Punta. Codi (R.I.) 51 000349500000
- Tanca de sa Talaia. Codi (R.I.) 51 000349600000
- Tanca de na Salorta. Codi (R.I.) 51 000349700000
- Coster de sa Miloca. Codi (R.I.) 51 000349800000
- Ses Punes. Codi (R.I.) 51 000349900000
- Es Vilàs. Codi (R.I.) 51 000350000000
- Es Drac. Codi (R.I.) 51 000350100000
- Es Torrent. Codi (R.I.) 51 000350200000
- Tanca de Sa Tenaça. Codi (R.I.) 51 000350300000
- Tirassec. Codi (R.I.) 51 0003504 00000
- Naveta de la Beltrana número 2. Codi (R.I.) 51 000345600000
- Ruïnes de Son Marcè de Baix. Codi (R.I.) 51 000348700000
- Santa Àgueda. Codi (R.I.) 51 000855300000
- Torre de Santa Ponsa. Codi (R.I.) 51 000855400000

1.7 SUBSISTEMA: PLANEJAMENT

1.7.1 Evolució històrica i situació urbanística actual

El municipi de Ferreries, com ja s'ha comentat, té dues parts, des del punt de vista físic, clarament diferenciades, el nord i el sud, que condicionen l'estructura territorial resultant. A continuació, i de manera molt resumida, es detallaran els principals trets de la construcció del territori municipal fent referència a les dues parts esmentades abans i a la població de Ferreries, que situada al mig de les dues constitueix el nucli més important.

A l'àmbit de **tramuntana** els elements físic-ambientals constitueixen importants condicionants del model territorial municipal. En primer lloc, cal comentar que hi ha poca costa, i a més no hi ha platges que siguin un reclam turístic, és per aquest motiu que no s'han desenvolupat urbanitzacions. Per altra, banda l'orografia d'aquesta zona també és molt accidentada, és l'àrea més muntanyosa de Menorca, i aquest és un altre fet que també ha condicionat el desenvolupament urbanístic. Es podria afirmar que aquesta accidentabilitat del relleu ha afavorit la perdurabilitat dels usos naturals, en detriment dels usos urbans i fins i tot els agropecuaris.

Aquest món rural, en el qual apareixen integrats elements i processos naturals d'elevat valor, està gestionat per un reduït nombre de llocs de grans dimensions. De fet, històricament i avui per avui, és la zona amb un grau de concentració de l'explotació i de la propietat més elevada de tota l'illa. Crida l'atenció que algunes de les grans possessions identificades en el capbreu protocadastral de començaments de segle XVII es mantenen actualment quasi bé amb els mateixos límits que quatre segles enera.

A l'àmbit del **migjorn** els elements del medi físic i natural també condicionen el model territorial del municipi de Ferreries. L'orografia en aquest cas ve marcada pels barrancs que travessen la plataforma calcària i que desemboquen al mar, a la costa sud, creant zones humides i cales. Igual que passava a la zona nord amb els relleus, aquí els barrancs han afavorit la permanència dels usos naturals, perquè en aquests indrets els sòls són pobres per a ser destinats a l'activitat agrícola, i el relleu és tan accidentat que no permet el desenvolupament urbanístic.

A la costa, el més destacable és l'absència d'assentaments permanents, de caràcter turístic-residencial, llevat de Cala Galdana, tot i els evidents recursos i l'atractiu que per al model turístic de sol i platja presenten. Les dificultats d'accés així com la manca de tot tipus de d'equipaments han contribuït a la denominació de platges verdes que se'ls atribueix. L'evolució, particular i tardana, del desenvolupament turístic, La via menorquina del creixement, és probablement el primer factor a considerar de l'escàs desenvolupament urbanístic de la costa sud de Ferreries. Menorca, deixant de banda d'altres aspectes, comptava a principis dels setanta amb un a estructura econòmica diversificada i sana. El turisme apareixia com un negoci més, però no com l'única sortida. Al conjunt cal afegir-hi el comportament de la propietat i de l'explotació de la terra, amb un sistema força arrelat que encara era dinàmic durant el darrer quart del segle XX, i el debat conservacionista, avançat a Menorca.

La fundació de la **vila de Ferreries** és deguda al rei Jaume II de Mallorca, que a principis del segle XIV féu construir l'església de Sant Bartomeu en uns terrenys que pertanyien a frares mercedaris.

El caràcter disseminat de la població no va afavorir el desenvolupament de Ferreries, que abans de finalitzar l'època medieval, comptava ja amb alguns nuclis aïllats de població. Es tenen notícies de que el 1457 es varen fundar els llocs de Terraraja, Son Gornès, Son Gras i Ruma; i que l'any 1476 naixien els de Son Mercer i Sa Mola. Tots ells com a petites cèl·lules de població.

Ferrerries va prendre un impuls notable durant el segle XVIII, en plena dominació anglesa, amb la construcció del Camí d'En Kane, la primera via de comunicació que enllaçava Maó i Ciutadella i que passava per la vila

El canvi econòmic de l'illa, en alguns aspectes ja des del segle XVIII, però especialment durant la darrera centúria, ha modificat en profunditat el perfil econòmic i funcional d'aquesta vila, amb el desenvolupament de l'activitat industrial i terciària i la pèrdua del protagonisme agrari passat. Consideració especial mereix el desenvolupament del polígon industrial situat a la vora del nucli tradicional.

La població es troba assentada al sud de la muntanya de S'Enclusa, sobre una elevació en el camí de Maó a Ciutadella. La part moderna del nucli urbà s'ha estès cap a les planes de Son Granot.

Evolució del Planejament

L'urbanisme del municipi es regula mitjançant un Pla General d'Ordenació Urbana aprovat definitivament el 13 de juny 1986, amb un text refós que és del desembre de 1996. A part dels dos documents anteriors s'han aprovat les següents modificacions des de l'aprovació definitiva del planejament:

1. Delimitació UAU-4 Gener. Aprovació definitiva 24-4-1992.
2. Polígon D'actuació Núm 1 (PA-1 "Son Granot"). Aprovació definitiva 8-10-1990.
3. N.U., Cala Galdana POIFE i SUP. Aprovació definitiva 24-04-1992.
4. Anul·lada
5. Habitatges de protecció oficial. Aprovació definitiva 24-04-1992.
6. Balcons posteriors Zones 5 "eixampla" i 7b reordenació de l'edificació. Aprovació definitiva 23-09-1993.
7. N.U Ferreries- Accés de llevant. Aprovació definitiva 24-11-1994.
8. Anul·lada
9. Reculades Cala Galdana. Aprovació definitiva 30-03-1998.
10. Catàleg de Protecció. Aprovació definitiva 14-02-2001.
11. Delimitació Sòl urbà polígon industrial (segon fase). Aprovació definitiva 14-02-2001.
12. Alineació carrer número 2. Aprovació definitiva 16/12/2002.
13. anul·lada
14. Adaptació a la llei de sòl rústic. Aprovació definitiva 25-03-2002.
15. anul·lada
16. Pla especial de protecció del Paisatge configurat pels Penya-segats de Cala Galdana i la seva millora del medi urbà i el seu entorn. Aprovació definitiva 09-06-2000.
17. Adaptació a la llei de les DOT. Aprovació definitiva 19/12/2003.
18. Equipament cultural. Aprovació definitiva 02/10/2002.
19. Regulació zona ses fonts. Encara no està aprovada definitivament.
20. Fitxa catàleg Històric hort de Sant Patrici. Aprovació definitiva 25-02-2002.
- 21 Regulació d'alçada en zones amb A.R. M diferent. Encara no està aprovada definitivament.

Amb posterioritat a l'aprovació del PGOU s'han aprovat dues normes bàsiques per a l'ordenació territorial de les Illes Balears. Es tracta de les Directrius d'Ordenació Territorial (DOT) i del Pla Territorial Insular de Menorca (PTI). Ambdós instruments es regulen a la Llei 14/2000 de 21 de desembre, d'Ordenació Territorial (LOT)

Les Directrius d'Ordenació Territorial de Balears de les Illes Balears i de mesures tributàries (DOT) foren aprovades definitivament com a Llei 6/1999, de 3 d'abril i han estat modificades en tres ocasions:

- per la Llei 9/1999, de 6 d'octubre, de Mesures cautelars i d'emergència relatives a l'Ordenació del Territori i l'Urbanisme a les Illes Balears.
- per la Llei 8/2003, de 25 de novembre, de mesures urgents en matèria d'ordenació territorial i urbanisme a les Illes Balears.
- per la Llei 10/2003, de 22 de desembre, de mesures tributàries i administratives.

Les DOT estableixen al seu article 4 l'obligació dels municipis d'adaptar els seus instruments de planejament general vigents en el termini màxim de dos anys. El Planejament General de Ferreries ja està adaptat definitivament a les Directrius d'Ordenació del Territori.

Per la seva banda el 25 d'abril de 2003 es va aprovar definitivament el Pla Territorial Insular de Menorca (PTI) que defineix el nou model territorial per a tota l'illa i el seu objectiu és el d'establir l'ordenació sostenible de tot el seu territori, entesa aquesta sostenibilitat en la seva triple vessant (ambiental, social i econòmica). A la disposició final primera d'aquest pla s'obliga, així mateix; als Ajuntaments a adaptar-se al PTI en un termini màxim de quatre anys.

Ferreries, igual que qualsevol altre territori, té un límit d'acord amb les seves capacitats i sobrepassar-lo pot generar processos de degradació impossibles de recuperar en el futur. Aquesta és, per sobre de totes, la primera finalitat del PTI de Menorca, és a dir, contribuir a una planificació més coherent i sostenible del territori menorquí. Per tant l'adaptació al PTI que es pretén dur a terme del planejament municipal de Ferreries s'ha d'entendre amb els mateixos termes, com a una adaptació de la planificació municipal amb criteris de sostenibilitat i d'ús racional del territori.

1.7.2 Classificació del sòl

(Vegeu Mapa 12: Classificació i qualificació, segons el PTI)

Si hi ha alguna característica remarcable de la classificació del sòl al municipi de Ferreries, és la gran quantitat de Sòl Rústic, sobretot la gran quantitat de Sòl Rústic Protegit, un 81% del territori segons la qualificació establerta pel Pla Territorial Insular. Aquest fet s'explica per l'excel·lent qualitat físico-natural del territori de Ferreries i per l'escàs desenvolupament urbanístic que hi ha hagut.

Segons la cartografia de l'Adaptació del PGOU a les DOT, les superfícies corresponents a cada classe de sòl són les que s'exposen a continuació, a la següent taula:

Classe de sòl	Superfície (Ha)
Sòl Urbà	85,1
Sòl Apte per a la Urbanització	2,4
Sòl Rústic	6539,07
Protegit (AANP)	2300,74
ANEI	1945,24
AIA	974,66
AT	117,14
Forestal	138,52
SRG	1058,63
Total	6626

TAULA XXIV: Classificació del sòl i qualificació a Sòl Rústic.

Font: Modificació del PGOU de Ferreries per a la seva adaptació a les DOT

Si es pren com a base la cartografia del PTI, que es plasma en el mapa 12 d'aquesta memòria, es pot comprovar que aquestes xifres inicials varien lleugerament:

Classe de sòl	Superfície (Ha)
Sòl Urbà	83,2
Equipaments	4,1
Sòl Rústic	6539,6
ANEI (AANP)	1645,7
ANEI	2.156,2
ANIT	1.393,9
AIP	204,1
AIA	1040,9
SRG	98,8
Total	6626

TAULA XXV: Classificació del sòl i qualificació a Sòl Rústic.

Font: Cartografia de classificació i qualificació del PTI

Amb el PTI tal i com es comprova s'ha mantingut el model territorial, només es detecten alguns petits canvis de qualificació en sòl rústic, però sempre mantenint un nivell semblant de protecció.

2 DIAGNOSI TERRITORIAL

En aquest apartat i partint de l'anàlisi elaborat amb anterioritat es realitzarà una diagnosi dels principals problemes i avantatges detectats pel municipi de Ferreries. Aquesta diagnosi es durà a terme en per cada un dels subsistemes fets servir al capítol d'anàlisi.

2.1 SUBSISTEMA FÍSICO-NATURAL

Medi físic

- Municipi amb **característiques geomorfològiques força variades que cal preservar**. El fet que sigui un municipi que s'estén des de la costa Nord a la Sud de Menorca contribueix a aquesta gran varietat de formes del relleu. Al sud del terme s'alterna la plataforma calcària amb els barrancs que la creuen. De fet els barrancs d'aquesta part de la costa sud de Menorca són els més destacats. A la meitat septentrional del municipi predominen els relleus més accidentats sobre materials paleozoics, és aquí precisament on trobam algunes de les majors elevacions de l'illa de Menorca, com el Castell de Santa Àgueda o s'Enclusa..
- **Pocs espais destinats al conreu**. No hi ha molts espais aptes pel conreu segons es pot comprovar a la cartografia adjunta de la Memòria Informativa, tot i això seria convenient que aquests espais i aquells altres que sempre s'han destinat de manera més clara a l'agricultura, fossin considerats al manco com a Àrea d'Interès Agrari (AIA).
- **Zones amb risc d'inundació**. Pel que fa a l'hidrologia superficial, i al llarg dels principals cursos se detecten zones de risc d'inundació, que han de ser incloses per l'adaptació com a sòl rústic protegit, amb la categoria de Àrea de Prevenció de Riscos. Entre d'altres es detecten les següents zones de risc al municipi, que a més queden reflectides a la cartografia adjunta: alguns espais a la vora del camí de Tramuntana, Ferreries i polígon industrial, Torrent de Son Gras al seu pas per la carretera Me-1, Cala Galdana i a l'interior de la majoria dels barrancs del sud.
- **El balanç hídric de l'aqüífer de Migjorn és deficitari amb observació d'alguns fenòmens d'intrusió marina**. El Pla Hidrològic no preveu per a l'aqüífer de Migjorn problemes d'abastiment d'aigua. El Pla estima un augment assumible de la demanda d'aigua, passant de 22,8 Hm³ a l'any 1996 a 24,9 Hm³ al 2016. Actualment l'aqüífer de Migjorn es considera que té una capacitat de 50 Hm³ per any, i amb un balanç hídric positiu a nivell de tota l'illa, segons les previsions del Pla Hidrològic. El balanç, però, canvia segons la posició geogràfica, hi ha zones on es considera que és deficitari, amb l'observació d'alguns fenòmens d'intrusió marina en el litoral.
- **Risc de contaminació dels aqüífers a la meitat sud del terme municipal**. A la meitat meridional de Ferreries dominen les litologies calcàries, cosa que significa que són materials força permeables i que per tant faciliten la filtració. A les zones amb més risc s'hauran de regular els usos permesos.
- **Riscos d'erosió, incendi i esllavissament**. A més, tal i com es comentava a l'apartat de riscos, hi ha altres tipus de risc que s'han de tenir en consideració a l'hora de fer l'ordenació: risc d'esllavissament, risc d'incendi o risc d'erosió. En tots els casos s'hauran d'aplicar les correccions pertinents tal com estableix el PTI.

Medi natural

- **Superfície bastant considerable d'àrees naturals en el terme municipal.** En el municipi existeixen diverses àrees considerades d'interès per a la conservació del patrimoni natural i el paisatge, les quals suposen una porció de territori considerable en el conjunt del terme, pràcticament un 50%. Aquestes àrees es troben repartides per tot el terme municipal, tant a la costa com a l'interior, entorn a barrancs i zones muntanyoses. Alguns d'aquests hàbitats, comunitats i espècies vegetals i animals són de gran valor, alguns d'ells molt fràgils. La majoria d'àrees d'interès gaudeixen actualment de protecció, concretament aquelles que formen part de: l'ANEI 3 dels Alocs a Fornells (643 Ha al municipi), l'ANEI 17 de Santa Àgueda i s'Enclusa (1.647 Ha en el terme), i l'ANEI 13 de Binigaus a Cala Mitjana (1.196 Ha). A més dins aquests espais se consideren ANEI d'Alt Nivell de Protecció alguns àmbits, com per exemple els alzinars.
- **Pràcticament tots els espais naturals del terme municipal estan protegits per alguna figura de la planificació supramunicipal.** Si es comparen els mapes de la memòria referents a vegetació i a classificació es pot observar que només hi ha algunes àrees considerades d'interès per a la conservació del patrimoni natural i el paisatge que no estan protegides per cap figura específica. Cal destacar per exemple la capçalera del Torrent de Trebalúger està exclosa de l'ANEI Me-13. La zona que limita les ANEI Me-17, Me-3, Me-2 i Me-13 queda fora dels límits de les ANEI, i en canvi presenta uns valors ecològics i paisatgístics prou elevats. L'adaptació a les DOT del Pla actual i el PTI, en aquest sentit, han contribuït a millorar aquest aspecte incrementant la protecció dels espais considerats com a valuosos des del punt de vista ecològic. A part de les àrees considerades ANEI, s'han inclòs Àrees d'Alt Nivell de Protecció (AANP) i Àrees Naturals d'Interès Territorial (ANIT) que han contribuït de manera decisiva a protegir aquests indrets.
- El **Barranc d'Algendar**, un dels espais de major valor ecològic de Menorca, declarat Monument Natural i Lloc d'Interès Comunitari, en un futur pot ser declarat Parc Natural, juntament amb la resta de l'ANEI Me-13, ja que s'han iniciat els tràmits.
- **Elevada diversitat dels espais naturals existents al terme municipal de Ferreries.** Els espais naturals tenen una naturalesa molt dispar, al municipi s'hi troben àrees forestals, zones humides, garrigues, marines, barrancs, turons, torrents, espadats, coves amb fauna...
- **Protecció mitjana del medi marí.** La costa nord de Ferreries queda inclosa dins la Reserva Marina del Nord de Menorca, creada al juny de 1999. D'altra banda, la costa sud tot i els seus valors, en aquests moments no compta amb cap tipus de protecció. Una de les opcions per corregir aquestes mancances seria considerar l'àmbit d'aquesta costa sud com a Reserva Natural Marítime-Terrestre, com preveu el PTI, tot i que s'ha de remarcar que aquest és un tema que queda fora de la competència municipal.
- **Existeixen zones aptes com a corredors biològics.** De fet, les tres ANEI inclosos en el municipi de Ferreries, tenen connexió entre ells i a l'hora connecten amb altres Espais Naturals Protegits dels municipis veïns.

2.2 PAISATGE I OCUPACIÓ DEL SÒL

- **La majoria de les unitats paisatgístiques incloses al terme municipal de Ferreries, i definides al capítol corresponent de la Memòria Informativa, mereixen un tractament especial per afavorir la seva protecció.** La major part d'aquestes unitats paisatgístiques contenen elements naturals o antròpics que mereixen ser conservats pel seu valor. A Ferreries s'han definit 5 unitats paisatgístiques, dues que abasten la meitat nord del municipi, caracteritzades per la presència muntanyosa i zones d'alt valor natural lligades a aquests relleus, dues zones que abastarien el passadís central, on es mesclen les zones més humanitzades del municipi amb zones naturals, i una al sud que inclou alguns dels principals barrancs de l'illa de Menorca. Les dues unitats de la meitat nord i la unitat de la meitat sud són les que presenten una major qualitat ambiental, i a l'hora també una major fragilitat, en conseqüència són també les que es mereixen un millor tractament.
- **S'està produint un procés continu d'abandonament dels camps de conreu del municipi.** La superfície de camps de conreu en procés d'abandó i de les zones improductives, supera el 6,5% de la superfície municipal. Aquests espais són ocupats progressivament per vegetació natural.

2.3 ACTIVITATS ECONÒMIQUES I POBLACIÓ

- **Creixement de població constant a les darreres 4 dècades.** La població de Ferreries ha experimentat un creixement constant des de 1960, duplicant els seus efectius 2.019 en aquella data i 4.338 al 2003. El creixement ha estat sempre molt estable, sense períodes de recessió o d'estancament clarament marcats, però tampoc sense períodes d'increment desbordat. Aquest tipus de creixement més controlat afavoreix una planificació més racional de les dotacions de serveis per a la població. En els darrers anys tampoc s'ha donat el creixement de Població, fruit de l'arribada d'immigrants, que si que s'ha produït a la majoria de municipis de les Illes Balears, i segurament per aquest motiu i pel creixement més moderat que hi ha hagut des de sempre, Ferreries conserva una estructura de població, segons l'origen, amb uns percentatges de població autòctona molt elevada, 80%.
- **Importància de la població flotant en els mesos de temporada alta.** Als mesos d'estiu es calcula una població pel municipi que podria estar entorn dels 9.456 o 8.004 habitants. Aquesta població flotant se concentra bàsicament en els nuclis costaners de Cala Santa Galdana que és on hi ha les residències secundàries i les places turístiques.
- **Les previsions de creixement de població pels propers anys segueixen en la mateixa tònica que a les darreres dècades, creixement constant però moderat.** Les diferents projeccions de població plantejades en el document de memòria informativa preveuen una població per al 2010 que pot oscil·lar entre els 4.559 habitants i els 5.077, per al 2015 entre 4.716 i 5.613, i per al 2020 entre 4.839 i 6.134. Aquestes projeccions s'han fet en base a diferents hipòtesis d'evolució de cada un dels components de la població de Ferreries, fecunditat, mortalitat i migracions, des dels darrers anys fins als estadis previstos.
- **La construcció de nous habitatges ha seguit una evolució paral·lela a la de població.** Igual que la població, el creixement de construcció de nous habitatges es va disparar, a partir de la dècada dels 60. Les dècades de màxima construcció foren la 60-70 i la 70-80, posteriorment s'ha produït un procés de desaceleració, tot i que amb unes xifres encara rellevants. En aquest cas, igual que passava a la població, el procés es desvia de la tònica dominant pel conjunt de les Illes Balears, i per Menorca en particular.
- **Importància escassa de les segones residències i dels habitatges buits.** Al municipi de Ferreries hi ha 1.732 habitatges dels quals un 74% són habitatges familiars principals convencionals, un 14% són habitatges secundaris, i un 12% són habitatges buits. La proporció d'habitatges secundaris és bastant moderada i la majoria concentrats a la urbanització costanera de Cala Santa Galdana.
- **Renda familiar disponible un poc per sota a la del conjunt de les Illes Balears.** Pel que fa a aspectes estrictament econòmics comentar que la renda familiar disponible per habitant és lleugerament inferior a la de les Illes Balears, la de la Comunitat Autònoma oscil·la entre 12.300 i 13.000 €, mentre que la de Ferreries, oscil·la entre 11.500 i 12.300 €. Aquesta petita diferència s'ha de cercar en el fet que Ferreries no és un municipi plenament turístic, té un nucli dedicat a l'activitat turística, però és relativament reduït.
- **La base econòmica local està força diversificada, en tres sectors: indústria manufacturera, construcció i turisme.** Aquest es un fet curiós d'aquest terme municipal, que s'allunya un poc de la dinàmica de les Balears en general i de Menorca en particular. La indústria manufacturera és força

important a Ferreries, tant al POIFE com al nucli tradicional, amb un 28% de la població activa en temporada turística baixa. La construcció presenta també percentatges entorn al 20% a la temporada turística baixa. Finalment, l'activitat turística, tot i ser menor que a molts de municipis de Menorca, conserva encara un percentatge elevat de participació a l'economia local.

2.4 INFRASTRUCTURES I EQUIPAMENTS

- **La dotació d'equipaments educatius és adequada de moment per les necessitats del municipi de Ferreries.** Tot i ser un municipi relativament petit a l'actualitat compte no sols amb centres d'ensenyament infantil i primari, sinó també amb un centre d'ensenyament secundari, que segons el PTI podria ampliar-se per fer cicles formatius.
- **La dotació d'equipaments esportius és estable al llarg de l'any,** al tractar-se d'un municipi poc turístic, no hi ha una gran diferència entre temporada alta i baixa. La dotació sembla adequada a les necessitats de demanda de Ferreries, l'únic problema és que aquests equipaments es troben a l'interior del nucli tradicional, amb la qual cosa queden molt limitades les seves possibilitats d'ampliació futura.
- **Ferreries disposa d'una unitat bàsica de salut rural, però, la població, per anar al centre de Salut s'han de desplaçar fins Alaior.** A la vista del creixement constant de població que es produeix a tots el municipis del centre de l'illa, es fa cada vegada més necessària la construcció d'un nou centre de salut a la zona, que segons les disposicions del PTI s'hauria de situar al municipi de Ferreries. A més, l'increment de població flotant a l'àmbit de Santa Galdana, recomana que als mesos de temporada alta aquest nucli compti amb una unitat de Salut. Pel que fa a equipaments socials, Ferreries compte amb una residència de majors, que segons les determinacions del PTI s'hauria d'ampliar i a més s'haurien d'aconseguir habitatges tutelats.
- **Des del punt de vista d'equipaments culturals, Ferreries és un municipi poc dotat,** tot i que s'ha de tenir en compte que és un municipi poc poblat i amb escàs pes del turisme. Per pal·liar aquesta situació el PTI preveu crear a Ferreries un espai cultural polivalent, per a teatre, música, conferències...
- **El Sistema General d'Espais Lliures es deficitari,** i més encara a un municipi com Ferreries, en el qual no hi ha hagut grans urbanitzacions a la costa que contribuïssin a millorar les ràtios amb àrees delimitades com a dotació dels urbanitzables. En aquest cas Ferreries nucli constitueix el sòl urbà més destacat i als nuclis tradicionals sempre és més complicat obtenir unes dotacions adequades d'ELP, entre altres coses perquè l'herència urbanística ja és deficitària en aquest sentit.
- **L'abastament d'aigua al nucli de Ferreries i al POIFE es fa través de pous de gestió municipal, és a dir a càrrec de l'Ajuntament, mentre que a Cala Santa Galdana la gestió de l'abastament és privada.** Les xarxes d'abastament d'aigua són igualment independents una de l'altra.
- **El 60% del consum d'aigua al municipi es destina a ús agrícola.** A part dels pous que abasteixen d'aigua als dos nuclis de població principals, amb uns 443.000 m³, hi ha una gran quantitat de pous particulars dels quals no es disposa de dades destinats al consum agrícola.
- **La xarxa de clavegueram municipal presenta dues unitats.** Una, a Ferreries que inclou el nucli tradicional i el POIFE, amb una xarxa i una depuradora gestionades per l'Ajuntament i una altra a Cala Santa Galdana connectada a la xarxa de Serpentina que envia les aigües residuals a l'EDAR de Serpentina de Gestió de l'IBASAN. El cabdal màxim de l'EDAR de Ferreries és de 290.000 m³.
- **S'ha produït en els darrers anys un augment continuat del consum energètic,** per sobre fins i tot de l'augment demogràfic. El consum elèctric era al 2001 de 14.968 MWh i el consum de combustibles líquids al 2000 era de

3.230 tep. Com a conseqüència de l'estacionalitat de l'activitat turística a més es produeix un augment relatiu del consum energètic en els mesos d'estiu, sobretot energia elèctrica però també combustibles per al transport.

- **Augment constant de la producció de residus en els darrers anys.** Igual que en el consum de recursos naturals s'ha produït un augment de la producció de residus. La generació total de residus en el municipi per a l'any 2001 va ser de 1.754.439 Kg, amb una producció per càpita i dia de 1,7 Kg, superior a la de Menorca de 1,49.
- **Elevada intensitat mitjana diària de trànsit a la carretera entre Maó i Ciutadella (Me-1).** Al 2003 l'IMD d'aquesta carretera era de 9.000 vehicles aproximadament. Aquestes xifres són elevades en relació a les característiques de la carretera i és en el període estival, quan es poden produir algunes retencions en els accessos al nucli tradicional. La projecció d'una via ronda contribuirà a millorar la qualitat a l'interior del nucli de Ferreries, disminuint el trànsit en aquest àmbit.

Lligat a la saturació de les carreteres s'ha de parlar del parc de vehicles que al municipi, i a l'any 2001, era de 2.690, cosa que suposava una ràtio de 0,65 vehicles per habitant.

- **Necessitat de places d'aparcament a pàrkings públics** per millorar la mobilitat dels vianants a l'interior del nucli de Ferreries.

2.5 PLANEJAMENT

- **Ferreries és el municipi de Menorca amb un menor percentatge de sòl urbanitzable**, només un 0,1%, de fet només hi ha un sector classificat com a urbanitzable en tot el municipi es tracta del Sector-S1 de Cala Galdana. A més es tracta d'un municipi poc transformat, el sòl urbà només representa un 1,3% del territori municipal, inclou els nuclis de Ferreries, Cala Galdana i el Polígon Industrial de Ferreries. Els motius d'aquest reduït desenvolupament urbanístic s'han de cercar:
 - En l'escassa longitud de la línia de costa i la poca superfície de platges, tot i tenir costa al nord i al sud de l'illa. Cal recordar que la urbanització a Menorca i a les Illes Balears s'ha associat a l'activitat turística i per tant a la costa i a la platja.
 - I en la llunyania de la zona metropolitana de Maó, on també s'ha produït un important procés urbanitzador i edificador, més deslligat de l'activitat turística.
 - Tot i ser un municipi poc urbanitzat **resten encara per construir places en el seu sòl vacant**, que permetrien incrementar les actuals. Segons dades actualitzades a partir de l'Estudi de Sòl Vacant de SITTIBSA la capacitat de població en el sòl vacant del terme de Ferreries podria estar al voltant de les 2000 places, concentrades quasi totes elles a Ferreries.
 - El **nucli antic de Ferreries**, juntament amb altres zones de restes arqueològiques i etnològiques del municipi, **té un important valor patrimonial**. Al PGOU no es varen establir criteris de disseny i de qualitat dels materials, fet que ha provocat que es trenqués, en part, la integració i homogeneïtat de l'espai urbà.
- A més, el nucli urbà consolidat de **Ferreries té un singular encaix geogràfic – ambiental**, es troba situat entre les següents unitats d'alt valor ambiental:
 - Al nord, el puig de s'Enclusa (275 m), que està considerat com a Àrea Natural d'Especial Interès (ANEI).
 - Al sud-oest, Son Telm, una zona amb important desnivell i qualificada pel PTI com Àrea Natural d'Interès Territorial (ANIT).
 - Al sud el torrent de Son Granot, inici del barranc de Trebalúger i la Marina de Tirassec, espais considerats com ANIT.
 - A l'est l'Alzinar protegit de la Marina de Son Ganot.
 - Només cap al nord-est es pot considerar que el nucli queda obert a espais ambientalment menys valuosos (POIFE, hortalas d'oci i zones agrícoles).
 - **La dotació d'equipaments pel terme municipal de Ferreries és correcte**. El municipi disposa dels equipaments docents adequats, fins i tot compte amb un centre d'ensenyament de secundària que es podria ampliar segons preveu el PTI. També disposa de l'assistència sanitària adequada, excepte per a la població flotant de Cala Galdana, en els mesos de temporada alta, el PTI preveu una unitat de salut a la zona turística en aquest sentit.
 - El **Sistema General d'Espais Lliures es deficitari**, i més encara a un municipi com Ferreries, en el qual no hi ha hagut grans urbanitzacions a la costa que contribuïssin a millorar les ràtio amb àrees delimitades com a dotació dels urbanitzables. En aquest cas Ferreries nucli constitueix el sòl urbà més destacat i als nuclis tradicionals sempre és més complicat obtenir unes dotacions adequades d'ELP, entre altres coses perquè l'herència urbanística ja és deficitària en aquest sentit.

- **Existència de magatzems i edificacions a parcel·les agrícoles a la perifèria de Ferreries**, fet que ha donat una visió d'un continu urbà inacabat. Als espais de les rodalies de Ferreries i el Polígon industrial hi ha conjunts d'horts que el PTI qualifica com a hortalis d'oci. Alguns d'aquests situats al límit de les zones urbanes dificulten els nous creixements urbans, per la qual cosa podrien arribar a desaparèixer, agreujant la demanda d'aquests horts lligats a usos urbans.
- **Ferreries és un dels municipis de Menorca en què més s'ha respectat el sòl rústic**, pel que fa a processos de rurbanització.
- **Elevat percentatge d'espais naturals protegits per les figures de protecció de la LEN i el PTI**. Hi ha 35 Km² del territori municipal que estan considerats com ANEI per la LEN, això representa el 53% del territori. Per altra banda si considerem les figures de protecció del PTI, tenim les següents xifres: 21,5 Km² d'ANEI amb un Nivell de Protecció Normal, 14,7 Km² d'Àrees d'Alt Nivell de Protecció, 8,6 Km² d'Àrees Naturals d'Interès Territorial i 2 Km² d'Àrees d'Interès Paisatgístic. És a dir que en base al PTI, hi ha 54 Km² d'especial protecció al terme municipal de Ferreries cosa que representa gairebé un 82% del territori i això sense tenir en compte les Àrees de Protecció Territorial o les Àrees de Prevenció de riscos que poden fer incrementar encara més aquesta superfície. Cal puntualitzar que darrerament s'han aprovat els Plans Especials dels ANEI 3 i 13, cosa que ha de contribuir a millorar la regulació dels usos d'aquests espais.
- El traçat definitiu del Camí de Cavalls, el Camí Reial (recentment recuperat) i altres **camins permeten l'accés als espais naturals d'alt valor** mencionats abans.
- **L'aprovació del PTI planteja nous reptes i afeccions pel planejament general de Ferreries**. El PGOU de Ferreries que gairebé té 20 anys, necessita una revisió dels seus criteris d'ordenació i dels seus plantejaments, tot i que ja se n'han fet algunes modificacions i adaptacions, com la de les DOT, per exemple. Per altra banda, el PTI de Menorca se va aprovar en posterioritat a aquesta adaptació, el dia 25 d'abril de 2003, i per tant el planejament municipal no recull encara les seves disposicions i ara pertoca la seva adaptació.

MATRIU SINTÈTICA DE LA DIAGNOSI PER SUBSISTEMES DEL TERME MUNICIPAL DE FERRERIES

SUBSISTEMES				
Subsistema físico-natural	Paisatge i ocupació del sòl	Activitats econòmiques i població	Infraestructures i equipaments	Planejament
<p>Balanç hídric deficitari de l'aqüífer de Migjorn amb observació d'alguns fenòmens d'intrusió marina.</p> <p>Riscos d'inundació als nuclis de població i immediacions, Ferreries, Polígon industrial i Cala Santa Galdana</p> <p>Elevat risc de contaminació dels aquífers a la meitat sud del terme municipal.</p>	<p>Procés d'abandonament dels camps de conreu.</p> <p>continu dels</p>	<p>Creixement de població constant i estable a les darreres 4 dècades, que ha contribuït a duplicar la població, de 2.019 habitants a 1960 a 4.338 habitants a 2003.</p> <p>Increment de la població flotant a temporada alta, i Cala Santa Galdana, amb els efectes negatius que pot tenir sobre el medi ambient i la necessitat de serveis</p> <p>Renda familiar disponible un poc per sota a la del conjunt de les Illes Balears.</p>	<p>La dotació d'equipaments esportius no pot créixer més a l'interior del nucli de Ferreries. El sòl destinat a aquest ús està completament exhaurit i no es pot ampliar per millorar la dotació.</p> <p>Poca dotació d'equipaments culturals.</p> <p>Sistema General d'Espais Lliures deficitari.</p> <p>Increment continuat de la producció de residus i del consum energètic en els darrers anys.</p> <p>Manca de places d'aparcament a pàrkings públics al nucli de Ferreries.</p>	<p>Reduït desenvolupament urba-nístic. Escassa superfície de sòls urbans i urbanitzables, amb els efectes negatius que això comporta a les necessitats de creixement</p> <p>La majoria de les places vacants que es poden construir es troben al nucli tradicional de Ferreries.</p> <p>Existència de magatzems i edificacions a parcel·les agrícoles a la perifèria de Ferreries, fet que ha donat una visió de continu urbà inacabat. A més els hortalers existents dificulten les necessitats de creixement del nucli tradicional.</p> <p>Proliferació de barraques a la platja dels Alocs.</p>
<p>Municipi amb característiques geomorfològiques força variades que cal preservar. Al nord predominen relleus accidentats amb algunes de les elevacions més altes de Menorca, al sud barrancs de gran valor natural.</p> <p>Superfície bastant considerable d'àrees naturals en el terme municipal, un 50% del terme. Gairebé tots aquests espais estan protegits.</p> <p>Elevada diversitat d'ecosistemes: àrees forestals, zones humides, garrigues, marines, barrancs, turons, espadats, coves...</p> <p>Els espais naturals estan connectats uns amb els altres, existint zones que funcionen com a corredors biològics.</p>	<p>La majoria les unitats paisatgístiques del terme de Ferreries gaudeixen d'una elevada qualitat i mereixen especial protecció.</p>	<p>Creixement de població amb uns ritmes moderats, més adequats a les necessitats dotacionals.</p> <p>Increment de la població flotant a temporada alta i a Cala Santa Galdana, amb els efectes positius que pot tenir sobre l'economia.</p> <p>S'ha produït un procés de desacceleració de la construcció de nous habitatges en els darreres 10 anys.</p> <p>Base econòmica força diversificada, entre indústria manufacturera, construcció i turisme.</p>	<p>Dotació d'equipaments docents important.</p>	<p>Reduït desenvolupament urba-nístic. Escassa superfície de sòls urbans i urbanitzables, amb els efectes positius que això té en la conservació de l'estructura territorial tradicional.</p> <p>El nucli antic de Ferreries té un important valor patrimonial i un singular encaix geogràfic-ambiental que li atorga alt valor.</p> <p>Elevada protecció de la major part del sòl rústic del municipi.</p> <p>L'aprovació del PTI planteja nous reptes i millores pel municipi de Ferreries.</p>

3 ANNEX CARTOGRÀFIC

Acompanyen aquest document 12 mapes a mida A3 que ajuden a comprendre i complementen l'anàlisi elaborat pel municipi de Ferreries. A continuació es mostra una relació d'aquests mapes:

Mapa 1: Hipsometria	E: 1:60.000
Mapa 2: Pendents	E: 1:60.000
Mapa 3: Litologia	E: 1:60.000
Mapa 4: Hidrologia superficial i risc de contaminació d'aqüífers	E: 1:60.000
Mapa 5: Riscos d'esllavissament, erosió i incendi	E: 1:60.000
Mapa 6: Vegetació	E: 1:60.000
Mapa 7: Espais Naturals Protegits	E: 1:60.000
Mapa 8: Usos del sòl	E: 1:60.000
Mapa 9: Unitats Paisatgístiques	E: 1:60.000
Mapa 10: Infraestructures	E: 1:60.000
Mapa 11: Patrimoni	E: 1:60.000
Mapa 12: Classificació i qualificació, segons el PTI	E: 1:60.000

Per l'equip redactor, signa

Antoni Pons Esteva
Geògraf, núm. col·legiat 280
Palma, a abril de 2011